

Ett Haninge som är öppet
och demokratiskt

Ett Haninge som är
ekologiskt hållbart

Ett Haninge som fortsätter
att utvecklas

Ett Haninge som håller ihop

Mittensamarbete för Haninge
Budget 2020-2021
Med ekonomisk plan för
mandatperioden samt
investeringsbudget 2020-2023

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

CENTERPARTIET

Liberalerna

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
1.1 Vision	4
1.2 Vår värdegrund.....	4
1.3 Politisk inriktning	4
2. Kommunens styrmodell.....	6
2.1 Mål- och resultatstyrning	6
2.2 Kommunens kvalitetsstyrning	9
2.3 Kommunens styrdokument.....	10
2.4 Kommunens informationsmått.....	11
2.5 Ansvarsfördelning mellan politik och förvaltning	11
3. Mål för 2020-2022	12
3.1 Strategiska mål för Ett gott liv i Haninge	12
3.2 Målområde Miljö och samhälle	13
3.3 Målområde Medborgare.....	14
4. Ekonomiska driftsramar per nämnd och bolag 2020-2021	16
4.1 Kommunstyrelsen	17
4.2 Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden	19
4.3 Grund- och förskolenämnden	19
4.4 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	19
4.5 Idrotts- och fritidsnämnden	19
4.6 Kultur- och demokratinämnden.....	20
4.7 Socialnämnden	20
4.8 Stadsbyggnadsnämnden	20
4.9 Äldrenämnden.....	20
4.10 Kommunala bolag: Tornberget AB och Haninge Bostäder AB	21
5. Investeringsbudget för 2020 och plan för 2021-2023	22
5.1 Kommunstyrelsen	24
5.2 Grund- och förskolenämnden	24
5.3 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	26
5.4 Idrotts- och fritidsnämnden	27
5.5 Kultur- och demokratinämnden.....	27
5.6 Socialnämnden	28
5.7 Stadsbyggnadsnämnden	28
5.8 Äldrenämnden.....	29
5.9 Kommunala bolag: Tornberget AB.....	29
6. Ekonomisk plan 2020-2023	30
6.1 Resultatprognos.....	31
6.2 Balansprognos	31
6.3 Finansieringsanalys.....	32
7. Regler för ekonomi- och verksamhetsstyrning.....	33
7.1 Intern kontroll.....	33
7.2 Konkurrensutsättning genom upphandling eller kundval	33
7.3 Interna resultatenheter.....	36
7.5 Delegationsordning och attestreglemente	37
7.6 Drift- och investeringsbudget.....	37
7.7 Förvaltningsledningens rapporteringskyldighet.....	39
7.8 Uppföljning och återrapportering	39
Bilaga 1 Resultatindikatorer och informationsmått för fullmäktiges mål EJ KLAR KOMMER SENARE	41
Bilaga 2 Förkortningar.....	42

1. Inledning

1.1 Vision

Haninge ska vara en attraktiv och inkluderande kommun som drivs av viljan att alltid bli bättre. Här ska personer med olika bakgrund och ambitioner ges möjlighet att utvecklas och förverkliga sina drömmar.

I Haninge ska företag växa och människor finna bostad, arbete och livskvalitet. Vi ska bygga ett långsiktigt hållbart samhälle och värna miljön för att ge trygghet till kommande generationer. Barn och unga i Haninge ska ha framtidstro och förberedas för framgångsrika liv.

Vi ska vara en kommun där varje individ känner trygghet genom livets alla skeden. Omsorgen ska vara både nära och närvarande genom att medborgarna är delaktiga. I Haninge ska vi bygga ett samhälle där vi ser, stödjer och tar hand om våra medmänniskor efter var och ens behov.

1.2 Vår värdegrund

All verksamhet som bedrivs i Haninge kommun vilar på en tydlig värdegrund. Värdegrunden säkerställs genom att varje medarbetare vet vad Haninge kommun står för.

Haninge kommuns värdegrund är att:

- Verksamheten präglas av långsiktigt hållbar utveckling med fokus på människa och samhälle.
- Ständigt arbeta för medborgarna samt förbättra och utveckla verksamheten utifrån uppdraget med ansvar för helheten.
- Bemöta våra medborgare med professionalitet och respekt.
- Värna om kommunens resurser genom god ekonomisk hushållning där medarbetaren utgör vår viktigaste tillgång.

1.3 Politisk inriktning

Varje individ är betydelsefull och framtidens Haninge bygger vi tillsammans. Vi står inför ett antal stora utmaningar som kräver ett långsiktigt ansvarstagande och samverkan för att lägga grunden för trygghet, utveckling, välfärd och frihet. Haninge ska vara en kommun präglad av framtidstro, öppenhet, humanism och demokrati, med en skola där varje elev ges möjlighet att växa, ett starkt näringsliv, ett rikt kultur- och föreningsliv samt ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Haninge ska vara en välkommande kommun. Här ska människor kunna utvecklas.

Vår kommun är tillväxten och mångfaldens kommun. Här finns expanderande tätorter, levande landsbygd och unik skärgård. Haninges fantastiska natur, rika kultur- och föreningsliv i kombination med en hög ambitionsnivå och företagsanda gör att kommunen växer i hög takt. Här lever och hit söker sig människor och företag med olika bakgrund för att förverkliga sina drömmar, både stora som små. När ambitioner och drivkrafter tas till vara skapas förutsättningar för en god framtid.

Vi är eniga om att nedanstående utgångspunkter ska styra den politiska riktningen i Haninge kommun under mandatperioden 2019-2022:

- Ett Haninge som är öppet och demokratiskt
- Ett Haninge som är ekologiskt hållbart
- Ett Haninge som fortsätter att utvecklas
- Ett Haninge som håller ihop

Ett **Haninge som är öppet och demokratiskt** förutsätter jämlikhet, frihet, tillgänglighet och ett kraftfullt arbete mot våld, förtryck och diskriminering. Detta är värden som grundläggs tidigt och

måste stå i centrum i all kommunal verksamhet. I ett öppet och demokratiskt Haninge fattas besluten nära medborgarna i transparanta processer. Haninges mångfald ska bejakas och arbetet med mänskliga rättigheter ska genomsyra alla delar av kommunens verksamhet. Frihet, demokrati och öppenhet förutsätter grundläggande trygghet för invånarna. Alla Haningebor ska känna sig trygga oavsett var i kommunen man bor eller vilken bakgrund man har. Samverkan mellan kommun, rättsväsende och föreningsliv är i detta avseende avgörande.

Ett **Haninge som är ekologiskt hållbart** skapar förutsättningar för kommunens invånare och kommande generationer att leva och utvecklas. Vi tar vara på våra gemensamma resurser för att använda och förvalta dessa. Haninge ska vara i framkant i miljö- och klimatarbetet och med handlingskraft bidra till en omställning för ett bättre klimat med renare luft, marker, vatten och giftfria miljöer. Vi slår fortsatt vakt om Haninges natur, samtidigt som speciella villkor och behov för de som bor och verkar i skärgård och landsbygd beaktas. Kommunens verksamheter ska utgå från ett tydligt ekologiskt hållbarhetsperspektiv.

Ett **Haninge som fortsätter att utvecklas** bygger på en ansvarsfull ekonomisk politik som gör att kommunen står sig stark även i tider av yttre påfrestningar. Det innebär att kommunen förvaltar varje skattekrona effektivt och ger en god och professionell service till invånarna. Medborgarna ska känna förtroende för att våra gemensamma resurser används ändamålsenligt. Kommunen ska också ge förutsättningar för fortsatt utveckling av både bostads- och företagsområden. Ambitionen för att få fler människor i och tillbaka i arbete ska höjas genom mer utbildning, ett bra företagsklimat och samverkan med näringslivet. Det behövs också en framsynt näringspolitik som utnyttjar möjligheterna inom digitalisering, urbanisering och automatisering i en allt mer global ekonomi.

Ett **Haninge som håller ihop** utgår från varje människas potential och egna ansvar, där vi bygger samhället tillsammans. En socialt hållbar kommun som främjar samarbete är en grundläggande politisk inriktning. Oavsett vem du är eller var i kommunen du bor ska du ha möjlighet att färdas väl genom livet. Alla barn och unga har rätt till en trygg uppväxt och en god skolgång. Det förutsätter en förskola och skola där elever och familjer ges stöd utifrån sina förutsättningar och behov. Ett Haninge som håller ihop kräver också en fungerande arbetsmarknad med trygga jobb och ett varierat utbud av olika bostadsformer. Kvaliteten i välfärden ska vara hög oavsett utförare. Människor med behov av stöd och omsorg ska känna sig trygga både i sin närmiljö och med att omsorgen finns där vid behov. Social utsatthet ska bekämpas med tidiga och förebyggande insatser.

Meeri
Wasberg (S)

Tobias
Hammarberg (L)

Petri
Salonen (C)

Martin
Strömvall (KD)

2. Kommunens styrmodell

Haninge kommuns verksamhetsstyrning bygger på kommunens vision och värdegrund. Styrningen syftar till att stödja kommunens arbete med att använda befintliga resurser effektivt och tillhandahålla tjänster av god kvalitet.

Tillit är en ledningsfilosofi som innebär att vi väljer att lita på att människor i kärnverksamheten har kunskap, omdöme och vilja att utveckla samt genomföra sitt arbete på ett bra sätt utan detaljstyrning och att organisationens viktigaste uppdrag är att skapa förutsättningar utifrån behoven i mötet mellan medarbetare och medborgare.

För att uppnå bästa effektivitet och nytta krävs ett kommungemensamt agerande och koncernövergripande synsätt. Kommunstyrelsen och dess förvaltning har därför ett särskilt ansvar att samordna nämnderna och förvaltningarna samt kommunala bolagen.

Verksamhetsstyrningen består av två delar. Den ena delen är mål- och resultatstyrning. Den andra delen är kvalitetsstyrning. Mål- och resultatstyrningen fokuserar på långsiktiga mål och resultat. Kvalitetsstyrning är ett arbete som sker i årliga processer men även dagligen med ständiga förbättringar. I nedanstående bild förklaras skillnaderna översiktligt:

Verksamhetsstyrning

Kvalitetsstyrning

Syfte:

Skapar löpande utveckling genom ständiga förbättringar i verksamheterna

Tillvägagångssätt:

Identifierar förbättrings-områden och avvikelser. Systematisk uppföljning sker löpande

Nytta eller effekt:

Omedelbara aktiviteter eller aktiviteter på längre sikt för att justera kvaliteten där service och tjänster inte når accepterad nivå

Mål- och resultatstyrning

Syfte:

Bidra till att uppfylla fullmäktiges mål och samlar organisationen inför större övergripande förändringar

Tillvägagångssätt:

Prioritera långsiktiga mål, besluta ekonomiska ramar och finansiering. Följa upp resultat och bedöma om mål uppfyllts

Nytta eller effekt:

Fokus på aktivitet och resultat för att nå fullmäktiges mål

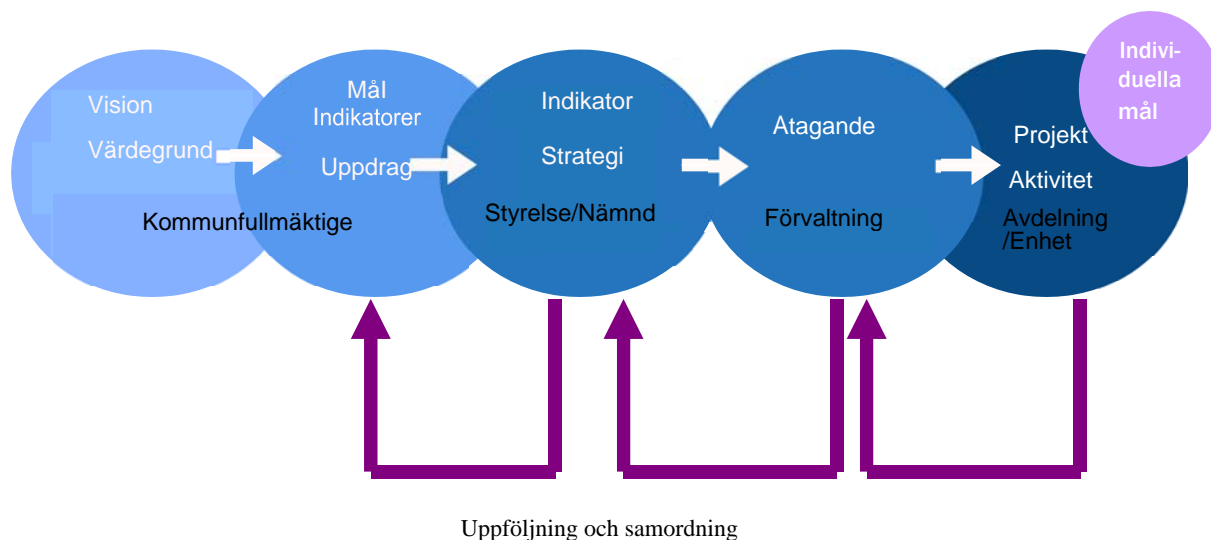
2.1 Mål- och resultatstyrning

Genom de mål som antagits av kommunfullmäktige ska kommunen arbeta för att uppnå kommunens långsiktiga vision. Nämnd och styrelse tar fram strategier eller indikatorer för att nå målen. Varje förvaltning och bolag bryter i sin tur ned strategierna till åtaganden och aktiviteter. På så vis säkerställs att kommunfullmäktiges mål får genomslag i hela organisationen och att kommunkoncernen strävar i samma riktning.

Styrmodellen kommer att ses över för att förenkla modellen och få en smidigare process för fullmäktige, nämnderna och förvaltningarna.

Arbetet med mål- och resultatstyrningen sker genom den styrmodell som illustreras i nästa bild.

Styrmodell

Kommunfullmäktiges vision och värdegrund

Det finns en vision i kommunen som omfattar hela kommunen. En vision är ett önskat läge som kommunen vill uppnå på lång sikt. Visionen finns i Mål och budget. Nämnder, andra politiska organ och verksamheter ska inte formulera egna visioner. Idag finns flera styrdokument, arbetsgrupper m.m. med visioner som handlar om en verksamhet, geografiskt område m.m. På längre sikt kommer nya och reviderade styrdokument att tydligare knyta till den övergripande visionen.

Värdegrunden är ett gemensamt förhållningssätt som handlar om vad kommunen tycker är rätt, önskvärt och viktigt att leva upp till. Värdegrunden som finns i Mål och budget och gäller alla kommunens verksamheter. För flera verksamheter ska även en nationell värdegrund beaktas. Äldrenämnden har därför fastställt en lokal värdegrund utifrån kraven i socialtjänstlagen.

Kommunens helägda bolag kan ha egna visioner eller värdegrunder om det inte strider mot kommunens vision och värdegrund.

Kommunfullmäktiges målområden

Fullmäktige fastställer målområden som omfattar hela kommunen. Målområden är neutrala och behöver inte bytas ut efter varje mandatperiod.

Kommunfullmäktiges strategiska politiska mål

Fullmäktige fastställer strategiska övergripande politiska mål som gäller för en mandatperiod eller del av mandatperioden. Målen ska förtydliga politiska prioriteringar. För att få en tydlig styrning måste målen vara tydliga och inte öppna för tolkningar.

Målen ska vara möjliga att uppnå och inte uppfattas som en vision. Målen ska peka ut en riktning eller önskad förändring.

Målen ska inte vara en definition av ett lagkrav, om det inte handlar om en högre ambitionsnivå än lagen anger. Målen ska anpassas utifrån de ekonomiska ramarna. Antal mål per nämnd och bolag bör inte vara fler än fyra för att få en tydlig prioritering.

Fullmäktiges strategiska politiska mål finns i Mål och budget.

Kommunfullmäktiges resultatindikatorer

Varje mål följs upp med resultatindikatorer (benämns även som indikatorer) som har målvärden för mandatperioden (eller för en kortare period). Målvärdet ska vara realistiskt att uppnå.

Indikatorn ska kunna påverkas av kommunens verksamheter och vara valida, vilket innebär att de ska belysa det som målet syftar till.

Indikatorer ska spegla kvalitet eller ekonomi. Kvalitet kan avse upplevd kvalitet, resultat (nåddes syftet med tjänsten, t.ex. om man kommit i arbete) eller utbud (vilken service finns). Ekonomi handlar till exempel om resurseffektivitet.

Indikatorer ska vara vedertagna, d.v.s. bygga på kunskap och beprövad erfarenhet. Den ska mätas på ett tillförlitligt sätt i system som samlar in data på ett likartat sätt år efter år. Indikatorer ska finnas tillgänglig i offentliga dataregister. De bör mätas årligen eller vartannat år.

Antalet indikatorer per mål bör inte överstiga tre.

Kommunfullmäktiges strategiska uppdrag

Strategiska uppdrag ska utgå ifrån politiska prioriteringar och ska komplettera kommunfullmäktiges mål. Uppdrag ska ha ett tydligt syfte eller problem som ska lösas. Uppdrag ska inte avse verksamhet av löpande karaktär eller sådant som styrs av lagkrav. Det ska inte handla om mindre uppdrag som egentligen är en aktivitet under ett år.

Uppdrag bör ges i början av mandatperioden. De ska genomföras under mandatperioden eller under en kortare tid.

Fullmäktiges uppdrag ges till kommunstyrelsen som i sin tur fördelar uppdrag till en eller flera nämnder.

Fullmäktiges strategiska uppdrag anges i Mål och budget. Under löpande år kan fullmäktige ge både kommunstyrelsen och nämnder nya uppdrag.

Uppdrag till bolagen ges i form av ägardirektiv.

Nämnd och styrelses indikatorer eller strategier

Resultatindikatorer

Nämnder och bolag ska i första hand använda resultatindikatorer för styrning:

- Fullmäktiges resultatindikator används om nämnd/styrelse/bolaget kan påverka indikatorn
- I andra hand kan nämnd/styrelse/bolag besluta om egen indikator som verksamheten kan påverka. Egna nämndindikatorer ska uppfylla samma kriterier för kommunfullmäktiges indikatorer som anges i tidigare avsnitt

Varje nämnd/styrelse/bolag ska sträva efter få indikatorer. Annars försvåras överblick och prioritering blir otydlig, vilket leder till att önskade effekten minskar.

Nämnd-/bolagsstrategier i andra hand

Om det inte finns relevant indikator inom nämndens eller bolagets verksamheter används strategier. Strategi är en övergripande prioritering eller inriktning för att nå målet. Strategi gäller för mandatperiod eller en kortare period (om målet ska uppfyllas på kortare tid). Om en strategi inom ett sådant område tas fram är syftet en högre ambitionsnivå.

För vissa mål finns det kommunövergripande strategier i långsiktiga styrdokument som kan påverka. Exempel är klimat- och miljöpolitiskt program och kulturpolitiskt program. Den politiska plattformen anger övergripande inriktning som ger vägledning.

Antal strategier bör inte vara fler än två per mål för att få effekt av nämndens prioritering.

Förvaltningens och bolagens interna styrning

Utifrån den politiska prioriteringen (fullmäktige, styrelser och nämnder) fortsätter den strategiska planeringen i förvaltningar och bolag. I planeringsprocessen beaktas även den politiska plattformens områden, inriktning och åtgärder.

Varje förvaltning respektive bolag prioriterar och fastställer åtaganden som ska genomföras. Ett åtagande kan beskrivas som en förpliktelse som ska göras under bestämd period. Ett åtagande pågår under ett år, ibland längre.

Ett åtagande kan genomföras som ett projekt eller brytas ned i aktiviteter på enhetsnivå.

Vissa åtaganden görs gemensamt av flera förvaltningar och bolag. Det kan exempelvis handla om portföljstyrningen.

Alla åtaganden ska rymmas inom nämndens eller bolagets ekonomiska ramar.

Process, struktur och begrepp kommer att ses över under kommande året.

2.2 Kommunens kvalitetsstyrning

Kvalitetsarbete är att kontinuerligt arbeta med förbättringar inom alla verksamheter. Det är ett arbete som sker i årliga processer men även i det dagliga arbetet med ständiga förbättringar. Det är viktigt att fånga upp förslag på förbättringar. Medborgarnas och medarbetarnas idéer och förslag på hur verksamheten kan utvecklas och förbättras ska tas tillvara.

Haninges kvalitetskriterier är:

Bemötande:

Vi bemöter våra medborgare med stor lyhördhet.

Inflytande:

Vi ger våra medborgare inflytande över verksamheten i så stor utsträckning som möjligt.

Tillgänglighet:

Vi har korta svarstider och god närhet. Vi beaktar tillgänglighetsaspekter för att underlätta för personer med funktionsnedsättning.

Trygghet:

Tydliga beskrivningar av vad medborgare kan förvänta sig skapar största möjliga trygghet.

Kvalitetsstyrningen beskrivs i kvalitetspolicy som fastställdes av kommunstyrelsen i december 2017.

Förutom kvalitetspolicyn regleras kvalitetsarbete i till exempel Socialstyrelsens föreskrifter för omsorg och skollagens föreskrifter.

Kvalitet och resurser

Systematisk kvalitets- och verksamhetsutveckling

Kommunens kvalitetspolicy och nationella regler för till exempel omsorg och skola är viktiga utgångspunkter för kvalitets- och verksamhetsutveckling.

I kommunens välfärdsuppdrag ställs krav på viss servicenivå i lagar, föreskrifter eller andra regelverk. Det kan handla om rutiner för handläggning eller att förskoleplats ska erbjudas inom given tid. När det inte finns regelverk kan kvalitetskrav utformas i kommunens tjänstegarantier och nyckeltalsjämförelser. Inkomna synpunkter, förslag och klagomål ska följas upp, åtgärdas och användas för förbättringar.

I verksamhetens grunduppdrag eller basverksamhet är löpande uppföljning och förbättringar avgörande för att fånga upp avvikelser, t.ex. synpunkter på otillräcklig information eller klagomål. Det finns behov av en tydlig gemensam process, struktur och uppföljning av kvalitetsförbättringar, d.v.s. ett kvalitetsledningssystem. Med stöd av ett kvalitetsledningssystem är det lättare att få överblick av olika styrdokument. Ett sådant ledningssystem omfattar även att systematiskt följa upp avvikelser/synpunkter/klagomål och använda det för förbättringar i verksamheten.

Den politiska plattformen innehåller ett antal åtgärder som ska beaktas i verksamhetsplaneringen. Flera åtgärder ingår i verksamheternas grunduppdrag eller kan vara en förbättringsinsats i det löpande arbetet.

Automatisering och digitalisering av processer ingår i verksamhetsutveckling. Det kan förbättra kommunikationen med medborgarna och utveckla medarbetarna genom att återkommande moment hanteras av t.ex. en robot. I Haninge omfattar det att arbeta systematiskt med;

- Översyn av processer, förenklingar och automatiseringar
- Digitalisering om kunden/brukare/medborgare får nytta av detta
- Effektiv stadsbyggnadsprocess med rätt projekt, rätt moment, i rätt tid på rätt sätt

Verktyget portföljstyrning ska användas för de projekt och områden där det behövs gemensam kraftsamling och fokus.

Resultaten av kvalitets- och verksamhetsutveckling följs upp och summeras till en kvalitetsberättelse som redovisas årligen till nämnd eller styrelse.

God ekonomisk hushållning

Kommunens ekonomi måste vara i balans och långsiktigt hållbar. För att kommunen ska uppnå fastställt ekonomiskt resultat är det av största betydelse att respektive nämnd klarar sitt uppdrag och samtidigt har sin ekonomi i balans genom en god budgetföljsamhet. Det ekonomiska resultatet är också beroende av att investeringsvolymen hålls på en rimlig nivå.

Kommunens resurser ska användas effektivt för att göra största nytta för medborgarna. Kommunallagen reglerar god ekonomisk hushållning. God ekonomisk hushållning innebär att kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer. En kommun bör inte förbruka sin förmögenhet för att täcka löpande behov. Det kommunala balanskravet innebär att det i grunden ska råda balans mellan utgifter och inkomster. Ett exempel på god ekonomisk hushållning är att följa rekommendationer om ett ekonomiskt resultat på 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.

Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen. För ekonomin ska de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning anges. Ett finansiellt nyckeltal kan vara att resultatet ska vara i 2 procent i genomsnitt under en mandatperiod eller att soliditeten ska behållas eller förbättras över tid.

Attraktiv arbetsgivare

Haninge kommun ska uppfattas som en attraktiv arbetsgivare som rekommenderas av såväl kommande som redan anställda medarbetare. Kommunen behöver således attrahera och behålla ledare och medarbetare som kan utveckla en serviceinriktad kultur genom ett tydligt ledarskap och interna utvecklingsmöjligheter.

En förutsättning för att bli en attraktiv arbetsgivare är att vissa grundförutsättningar finns på plats. Exempelvis genom är att modellen kompetensbaserad rekrytering används, systematiskt arbetsmiljöarbete fungerar och att kompetens-försörjningsplaner tas fram och följs upp. Arbetsgivarvarumärket används i rekrytering samt för att behålla och utveckla kompetenser.

Styrdokument inom området är personalpolitiskt program, kommunens rutin för arbete med aktiva åtgärder i enlighet med diskrimineringslagen, kommunens rekryteringsprocess samt arbetet med arbetsgivarvarumärket.

Varje år genomförs en arbetsplatsundersökning (APU). APU utökades med fler frågor 2018. En ny fråga var om medarbetarna kan tänka sig att rekommendera Haninge kommun som arbetsgivare. Enkäten mäter också HME, Hållbart Medarbetarengagemang, där ett av områdena genom tre frågor mäter medarbetarnas motivation. ”mitt arbete känns meningsfullt”, ”jag lär nytt och utvecklas i mitt dagliga arbete”, ”jag ser fram emot att gå till arbetet”.

2.3 Kommunens styrdokument

Styrdokument är ett verktyg för att omsätta värdegrunden inom olika verksamhetsområden, få ökad enhetlighet och att alla jobbar för samma mål. Ett styrdokument kan också avse beslut som måste tas enligt lagstiftning, t.ex. kommunallagen, plan- och bygglagen eller skollagen.

Det finns styrdokument som tas fram gemensamt med andra aktörer (kommuner, landsting etc.). I sådana fall kan Haninge kommun inte kräva att den egna styrmodellen ska följas i fråga om benämning, mallar, uppföljning eller annat. Det kan även finnas krav i speciallagstiftning eller branschstandards som måste beaktas.

Oavsett om det handlar om flerpartsöverenskommelser, nationellt regelverk eller branschstandards, så bör de integreras på lämpligt sätt i planering, genomförande, uppföljning/utvärdering och återrapportering.

2.4 Kommunens informationsmått

Informationsmått är nyckeltal som kommunen följer inom olika områden.

Informationsmått kan inte påverkas lika mycket som kommunfullmäktiges och nämndernas/styrelsernas indikatorer. Informationsmått påverkas mer av externa faktorer än av kommunens verksamheter och används därför inte i styrningen.

Informationsmått avser kommunens invånare eller geografiskt område. Måtten och resultaten hämtas från offentliga databaser. Det kan till exempel vara ett urval av nyckeltalen i Kommunens kvalitet i korthet (KKIK), Socialstyrelsens öppna jämförelser eller de mått som mäts för globala mål i Agenda 2030.

2.5 Ansvarsfördelning mellan politik och förvaltning

Det politiska ansvaret

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ som fattar beslut om mål och fördelar ekonomiska ramar utifrån politiska prioriteringar. Den tilldelade ramen ska rymma nämndernas/bolagens verksamhet under budgetåret. Kommunstyrelsen är kommunens högsta verkställande organ och svarar för samordning och tillsyn av nämnderna.

Nämnderna och styrelserna ska genomföra verksamheten utifrån fullmäktiges mål och uppdrag, följa upp och återrapportera enligt direktiv. Kommunens styrdokument ska beaktas i nämndernas och styrelsernas arbete. Respektive nämnd ansvarar inför kommunstyrelse och kommunfullmäktige för att den av kommunfullmäktige beslutade budgeten inte överskrids.

Övriga politiskt tillsatta organ styrs av fastställt reglemente eller särskilda direktiv.

Förvaltningarnas ansvar

Kommundirektören är chef över och leder förvaltningschefernas arbete med de kammungemensamma frågorna. Förvaltningscheferna och VD för kommunens bolag (Tornberget AB, Haninge Bostäder AB) ingår i kommundirektörens ledningsgrupp. Kommundirektören är också förvaltningschef för kommunstyrelseförvaltningen.

Förvaltningschefens uppdrag är att leda förvaltningens arbete. Förvaltningschefen har även ett ansvar för kommunen som helhet och att genomföra åtgärder som är nödvändiga för kommunens bästa.

Varje förvaltningschef utser en förvaltningsledning vars uppgift är att:

- Verkställa beslut
- Understödja det politiska styrsystemet, så att dess intentioner och värderingar fårgenomslag.
- Tydliggöra ansvar och befogenheter i organisationen.
- Se till att information och kommunikation fungerar både i och utanför förvaltningen.
- Initiera och uppmuntra till utvecklingsinsatser och i övrigt skapa förutsättningar för en effektiv verksamhet.

Kommunens anställda verkar för att uppfylla målen genom att fatta verksamhetsbeslut inom ramen för resurser och kompetens. Respektive chef är ytterst ansvarig för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande lagstiftning och politiska mål.

3. Mål för 2020-2022

3.1 Strategiska mål för Ett gott liv i Haninge

Haninge har två målområden för ett gott liv i Haninge; Miljö och samhälle respektive Medborgare.

Målområdet **Medborgare** har fokus på medborgarnas intressen så att de upplever fördelar med att bo, växa upp, utbilda sig och åldras i Haninge. Det är viktigt med ett gott bemötande med våra medborgare, då kommunen levererar välfärd och service.

Målområdet **Miljö och samhälle** handlar om att skapa ett ekologiskt och socialt hållbart samhälle både för dagens och kommande generationers medborgare, besökare, näringsliv och föreningsliv.

Varje målområde innehåller två respektive tre strategiska förändringsmål. För varje mål anges den nämnd eller bolag som är berörd, antingen som ansvarig för målet eller medverkande.

Till varje mål finns indikatorer med målvärden som uppnås senast vid mandatperiodens slut.

Kommunstyrelsen får i uppdrag att kvalitetssäkra indikatorer för att säkerställa att de är valida (dvs mäter måluppfyllelse) och föreslå målvärde om det saknas eller behöver ändras. I uppdraget ingår också att föreslå ansvarig och medverkande för indikatorer.

3.2 Målområde Miljö och samhälle

Mål 1 I Haninge ska miljö- och klimatarbetet vara i framkant

Haninge bidrar till renare luft, marker, vatten och giftfria miljöer. Fossilfria resor och transporter i kommunen ska öka. På längre sikt (år 2025) ska kommunens resor och transporter vara fossilfria enligt det klimat- och miljöpolitiska programmet. Alla resor i Haninge som geografiskt område ska vara fossilfria år 2030. Naturvärden, biologisk mångfald och ekologiska spridningssamband ska skyddas och utvecklas. Kommunens verksamheter ska utgå ifrån ett tydligt ekologiskt hållbarhetsperspektiv.

Ansvariga för målet är samtliga nämnder och bolag. Kommunstyrelsen har en samordnande roll.

Indikatorer	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Mål 2022
KF Andel inköpt fossilfritt bränsle					50%
KF Andel inköpta ekologiska livsmedel*	35%	37%	39%		60%
KF Energianvändning i kommunala lokaler resp bostäder					

*till och med 2019 har procentandel baserats på kostnad. Från 2020 ändras till andel av kg.

Mål 2 I Haninge ska tillväxten ske på ett hållbart sätt

Bostadsområden ska omfatta olika boendeformer och infrastruktur, parker och tillgång till kommunens service ska utvecklas i samma takt som bostäder byggs i närhet till kollektivtrafiken. En fungerande arbetsmarknad ska ge fler i arbete. Företag ska utvecklas och vara nöjda med kommunens service

Ansvariga för målet är KS, SBN, SN, Tornberget och Haninge Bostäder

Indikatorer	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Mål 2022
Färdigställda bostäder/år	763	764	368		750
SBAs nöjd kundindex för företagare	69	66	75		
Resultat vid avslut i kommunens arbetsmarknadsverksamhet, deltagare som börjat arbeta eller studera, andel (%)	47	33	43		

3.3 Målområde Medborgare

Mål 3. I Haninge ska medborgarna vara trygga oavsett skede av livet

Medborgaren ska känna sig trygg i Haninge oavsett var i kommunen man bor, bakgrund och ålder. För att skapa trygghet ska kommunal omsorg erbjudas när behov uppstår. Insatser utformas utifrån medborgarens egna förutsättningar. Äldre har tillgång till god omsorg med bibehållet oberoende. Multisjuka, ofta äldre personer, ställer höga krav på fungerande samverkan inom kommunen och med regionen.

Ansvariga för målet är alla nämnder och bolag.

Indikatorer	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Mål 2022
Elever i åk 8: Jag känner mig trygg i skolan, positiva svar, andel (%)	89	86	82		90
Trygghetsindex, lokal mätning	1,6	-	2,3		
Ej återaktualiserade vuxna personer med försörjningsstöd ett år efter avslutat försörjningsstöd, andel (%)	84	79	78		
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren får bestämma om saker som är viktiga, andel (%)	75	69	70		

Mål 4. Haninge ska erbjuda en innovativ skola med höga förväntningar som skapar konkurrensfördelar i livet

Det är viktigt att fler elever blir behöriga till gymnasiet och därefter klarar en gymnasieexamen. Risken för att hamna i utanförskap och psykisk ohälsa minskar i en likvärdig och tillgänglig skola. Svenska för invandrare (SFI) är en viktig aspekt av integration och för att komma in på arbetsmarknaden.

Ansvariga för målet är GFN och GVN

Indikatorer	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Mål 2022
Elever i åk. 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor, andel (%)	87,4	84,8	83,0		
Gymnasieelever med examen inom 3 år, kommunala skolor, andel (%)	50,7	54,5	51,7		
Elever på SFI som klarat minst två kurser på studievägen av nybörjare två år tidigare, andel (%)	34	31			

Mål 5. I Haninge ska ett attraktivt kultur- och fritidsutbud finnas

Barn och unga ska ha rätt att uppleva och utöva konst och kultur. Demokrati ska värnas och utvecklas för att långsiktigt skapa trygghet och sammanhållning. Fler möjligheter för människor att mötas spontant ska skapas.

Ansvariga för målet är KDN och IFN

Indikatorer	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Mål 2022
Aktiviteter kommunala bibliotek för barn och unga, antal/1000 inv. 0-20 år.					
Elever som deltar i musik- eller kulturskola som andel av invånare 7-15 år, (%)	14				
Deltagartillfällen i idrottsföreningar 7-20 år.	26	29			

4. Ekonomiska driftsramar per nämnd och bolag 2020-2021

Varierade skatteintäkter och kostnader kopplade till volymförändringar visar att en god ekonomisk hushållning är nödvändig för att på såväl kort som lång sikt ha en budget i balans med goda marginaler vilket som skapar utrymme för nödvändiga investeringar. Ett resultat bör vara motsvarande minst två procent av kommunens samlade skatteintäkter och generella statsbidrag. För 2020 budgeteras ett resultat på 101,9 mnkr, vilket motsvarar 2,0 procent av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag.

Totalt beräknas skatteintäkter och generella statsbidrag för 2020 till 5 099 mnkr. Beräkningen utgår från skatteprognosen från Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, daterad 2019-05-02. Prognosen bygger på en oförändrad skattesats på 19,68 kr. SKL:s prognos utgår från en befolkningsökning enligt rikssnittet. Då Haninge växer snabbare än rikssnittet så har befolkningsökningen justerats till en ökning med 2 000 personer från den 1 november 2018 till 1 november 2019. Till detta kommer ett extra statsbidrag för att kompensera att kommunen växer snabbt och andel av "välfärdsmiljarderna". Ovanstående ingår i beräkningen 5 099 mnkr. Med ett resultat på 101,9 mnkr och 2020 års budgeterade verksamhetskostnader som beräkningsgrund, summeras de fördelade ramarna för 2020 till 5 011,1 mnkr. För 2019 är den sammanlagda justerade ramen 4 789,4 mnkr. Förändringen mellan åren är således en ökning med 221,7 mnkr.

Tornberget avser inte att höja hyrorna till kommunen 2020, exklusive kapitalkostnader för nya investeringar 2019. Hyran kan dock skilja mellan olika typer av verksamhetslokaler. De föreslagna budgetramarna för respektive nämnd bygger på en bedömning av kostnaderna för hyres-, volym- och verksamhetsförändringar.

Nämnder, styrelser	Justerad budget 2019*	Ram-förändring	Budget 2020
KF-reserv inkl volymreserv	32 000	-7 000	25 000
Kommunstyrelsen	215 600	12 100	227 700
Södertörns upphandlingsnämnd	0	0	0
Södertörns överförmyndarnämnd	0	0	0
Valnämnd	2 500	-2 400	100
Revision	1 600	0	1 600
Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnd	400	0	400
Äldrenämnden	812 100	34 100	846 200
Socialnämnden	950 900	20 600	971 500
Stadsbyggnadsnämnden	150 200	3 300	153 500
Grund- och förskolenämnd	1 904 300	107 900	2 012 200
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	463 500	10 200	473 700
Idrotts- och fritidsnämnd	137 200	4 200	141 400
Kultur- och demokratinämnd	82 100	1 700	83 800
Finansförvaltning	37 000	55 000	92 000
Uppdrag till kommunstyrelsen att minska kostnaderna för kommunen	0	-18 000	-18 000
Totalt	4 789 400	221 700	5 011 100
Skatteintäkter och generella statsbidrag	4 896 000		5 099 000
Finansnetto	14 000		14 000
Resultat	120 600		101 900
Resultat %	2,5%		2,0%

* reviderad budget 2019 exklusive budgetjusteringar 2019 som inte är rampåverkande 2020

Anm. 1: Kommunens andel i Södertörns överförmyndarnämnd och Södertörns upphandlingsnämnd finns inom kommunstyrelsens ram.

Anm. 2: 25 000 tkr avsätts för att täcka fullmäktiges beredningar samt oförutsedda kostnader, till exempel volymökningar inom grund- och förskolenämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden (vinterväghållning) och äldrenämnden.

4.1 Kommunstyrelsen

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och styrelsens reglemente gäller följande: Kommunstyrelsens uppgift är att på kommunfullmäktiges uppdrag planera, leda, samordna och följa upp hela den av kommunfullmäktige beslutade verksamheten. Kommunstyrelsen ansvarar bland annat för frågor som gäller kommunens långsiktigt hållbara utveckling och frågor relaterade till barnkonventionen samt övergripande ekonomi- och personalfrågor. Kommunstyrelsen svarar även för kommunens näringslivsarbete, arbetsmarknadsråd, exploateringsbudget med markinköp och markförsäljningar samt samverkan och kontakt med Södertörns Miljö- och hälsoskyddsförbund, Södertörns Brandförsvarsförbund, Samordningsförbundet Östra Södertörn m.fl. Kommunstyrelsen ansvarar även för Haninge som finskt förvaltningsområde samt uppföljning av Södertörns upphandlingsnämnd och Södertörns överförmyndarnämnd.

Kommunstyrelsen har ett samordnande ansvar för centrala utvecklings- och tillväxtfrågor, såväl i fråga om den strategiska utvecklingen som i fråga om konkret genomförande av samhällsbyggandet i form av exploateringsprojekt för bostäder, infrastruktur, verksamhetsområden, företagsetableringar med mera.

Driftbudget
Ekonomisk ram 2020: 227 700 tkr
Förändring från 2019: 12 100 tkr

Övrigt särskilt budgeterade medel i kommunstyrelsen

Trygghetsatsning

Kommunfullmäktige beslutade juni 2018 om åtgärder för ökad trygghet i och utanför skolan. Resurser för insatser 2019, 7,0 mnkr har fördelats i samband med beslut om reviderad Mål och budget 2019-2020 i kommunfullmäktige december 2018.

Trygghetsatsningen är under en fyraårsperiod och utvärderas löpande. Det identifierade behovet av ytterligare åtgärder avser bland annat trygghetsteam med fältresurser, kamratstödjare och fortbildning i säkerhet för berörda verksamheter. För 2020 avsätts 7 mnkr för trygghetsåtgärder under kommunstyrelsen för åtgärder.

Södertörns överförmyndarnämnd

Överförmyndarnämndens verksamhet finansieras av Nynäshamn, Tyresö, Huddinge, Botkyrka och Haninge och ska alltid visa ett nollresultat. Eventuella underskott eller överskott hanteras i respektive kommun. För att likställa Haninge med övriga fyra kommuner finns anslaget för överförmyndaren inom kommunstyrelsens budget. Nämnden ingår i Haninge kommuns nämndorganisation. Budget avser Haninges andel av kostnaderna och är 2019, 6,9 mnkr. Nämndens totala omslutning 2019 är 27,8 mnkr.

Södertörns upphandlingsnämnd

Upphandlingsverksamheten ingår i en gemensam nämnd, Södertörns upphandlingsnämnd, med Nynäshamns kommun. Nämnden ingår i Haninge kommuns nämndorganisation. Invånarnas inflytande över den kommunala servicen ökar via valfrihet. Valfrihet ökar utbud, mångfald och tillgänglighet, liksom möjligheter till nytänkande och innovationer. Detta gagnar också de verksamheter som fortsätter att drivas i kommunal regi. Vid upphandling av tjänster ska kommunen ställa krav på entreprenörer vad gäller anställningsvillkor och arbetsmiljö för anställda så långt detta är lagligt möjligt. Andra prioriterade områden är klimat, miljö, energi, transporter och folkhälsa. Höga och tydliga miljökrav ska ställas vid upphandlingar. Klimataspekten och kvaliteten är viktiga aspekter vid upphandlingar, oavsett vilken vara eller tjänst det gäller.

Budget avser Haninges del och är 10,8 mnkr för 2019. Finansieringen sker genom att en fördelning av kostnaderna till nämnderna. Nämndens totala omslutning är 17,4 mnkr. Det exakta beloppet för 2020 har ännu inte fastställts.

Samordningsförbundet Östra Södertörn

Samordningsförbundet Östra Södertörn är ett samverkansorgan mellan Haninge kommun, Tyresö kommun, Nynäshamns kommun, Region Stockholm, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen inom rehabiliteringsområdet. Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens andel av förbundets samlade medel är 50 procent. Region Stockholm bidrar med 25 procent och kommunerna med resterande 25 procent. Haninges del i finansieringen av förbundet 2019 är 2,4 mnkr.

Södertörns Miljö- och hälsoskyddsförbund

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund är ett kommunalförbund där förutom Haninge ingår Nynäshamn och Tyresö. Haninges del av den totala avgiften till förbundet för 2018 är 6,9 mnkr. Det exakta beloppet för 2020 har ännu inte fastställts.

Södertörns Brandförsvarsförbund

Södertörns Brandförsvarsförbund är ett kommunalförbund med totalt 10 kommuner. Medlemskommunerna är Haninge, Nacka, Tyresö, Huddinge, Nynäshamn, Botkyrka, Salem, Ekerö, Södertälje och Nykvarn. Haninges andel är 16,7 procent och medlemsavgiften för 2019 beräknas till ca 57,5 mnkr. Det exakta beloppet har ännu inte fastställts.

Kommunfullmäktiges reserv

Ekonomisk ram 2020: 25 000 tkr

Förändring från 2019: -7 000 tkr

Medel för 2020 års verksamhet finns avsatta i kommunfullmäktiges reserv. Kommunfullmäktiges reserv avdelas för att täcka fullmäktiges beredningar samt oförutsedda kostnader såsom volymökningar inom grund- och förskolenämnden, socialnämnden, äldre- och stadsbyggnadsnämnden.

Exploateringsbudget

Kommunens försäljning och köp av mark sammanhålls av mark- och exploatering inom kommunstyrelseförvaltningen. Kommunens exploateringsbudget fastställs av kommunstyrelsen.

Uppdrag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen följande uppdrag:

- Kommunen har en målsättning att resultatet i budgeten skall uppnå 2 procent av de samlade skatteintäkterna och generella statsbidrag. Med de ramar som är utdelade i Mål och budget 2020 så återstår det 18 mnkr för att uppnå ovan målsättning. I stället för att fördela ut beloppet generellt på nämnderna uppdras i stället till kommunstyrelsen att hitta specifika effektiviseringar motsvarande 18 mnkr. Kommunstyrelsen skall senast i december 2019 redovisa förslag för att minska kommunens kostnad med 18 mnkr.
- Kommunens investeringsvolym är hög under planeringsperioden. Investeringarna kommer, när de tas i bruk av verksamheten, att öka verksamhetens kostnader. Det kan också konstateras att investeringskostnaderna för specifika objekt också har ökat under de senare åren. Exempelvis har kostnaden för att uppföra en förskola ökat, trots att antalet kvadratmeter minimerats och en konceptförskola har tagit fram. Kommunstyrelsen får i uppdrag att se över kostnaderna för att bygga verksamhetslokaler och återkomma med förslag till hur dessa kan sänkas och att belastningen på driftbudgeten minskas.
- Kommunstyrelsen ges i uppdrag att kvalitetssäkra indikatorer för att säkerställa att de är valida (d.v.s. mäter måluppfyllelse) och föreslå målvärde om det saknas eller behöver ändras. I uppdraget ingår också att föreslå ansvarig och medverkande för analys av indikatorer.
- Samtliga nämnder uppdras att i Strategi och budget inarbeta de politiska utpekade åtgärderna som återfinns i den politiska plattformen. Dessa skall på ett likvärdigt sätt återrapporteras av respektive förvaltning till nämnd. Ansvarig för att samordna detta är kommunstyrelsen med sin förvaltning.

4.2 Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden

Nämnden ska främja ett gott näringslivsklimat, minskad arbetslöshet och ökad sysselsättning. Nämnden ska också ge uppmärksamhet till frågor rörande högre utbildning samt främjande av näringslivet och besöksnäringen och dess utveckling. Näringslivsstrategin utgör en viktig utgångspunkt för nämndens arbete.

Driftbudget

Ekonomisk ram 2020: 400 tkr

Förändring från 2019: 0 tkr

4.3 Grund- och förskolenämnden

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för grund- och förskolenämnden. Skolformer i Haninge kommun upp till och med årskurs 9 är organiserade under grund- och förskolenämnden: förskoleverksamhet, förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshemsverksamhet.

Driftbudget

Ekonomisk ram 2020: 2 012 200 tkr

Förändring från 2019: 107 900 tkr

Ramen redovisas exklusive den reserv som lagts hos kommunfullmäktige för att täcka icke prognostiserade volymrisker i pengsystemet samt strukturbidrag för nyanlända. Av ramen utgör cirka 1 777,3 mnkr medel inom pengsystemet, inklusive statsbidrag för maxtaxa. Här ingår även ett strukturbidrag för nyanlända elever, som är volymbaserat för 2020 med 396 elever á 98 500 kronor per elev och år. Resterande medel om cirka 234,9 mnkr ska finansiera anslag för central stödavdelning, grundsärskola, skolskjuts samt central administration.

4.4 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. I Haninge kommun är följande skolformer organiserade under gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden: gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning inklusive svenskundervisning för invandrare, yrkeshögskoleutbildning, särskild utbildning för vuxna och gymnasiesärskola. Vidare har nämnden huvudansvaret för kommunens aktivitetsansvar.

Driftbudget

Ekonomisk ram 2020: 473 700 tkr

Förändring från 2019: 10 200 tkr

4.5 Idrotts- och fritidsnämnden

Nämnden ska bedriva och främja idrotts- och friluftslivet, folkhälsoarbetet samt en meningsfull fritid för unga i kommunen. Nämnden ansvarar för idrotts- och friluftsmiljöer innefattande anläggningar såsom sporthallar, idrottsplatser, simhall och utomhusbassäng samt spontanidrottsytor, badplatser och motionsspår. Nämnden ansvarar även för verksamheten vid simhallen och utomhusbassängen. Vidare ansvarar nämnden för viss skötsel i skärgården samt för kommunens camping- och vandrarhemsverksamhet. I nämndens ansvar ingår även stöd till föreningslivet, lokalbokning, föreningsbidrag, registrering av lotterier och utnämmande av lotterikontrollanter, Miljöverkstan samt fritidsgårdar och Jordbro parklek.

Driftbudget

Ekonomisk ram 2020: 141 400 tkr

Förändring från 2019: 4 200 tkr

4.5 Kultur- och demokratinämnden

Nämnden ska bedriva och främja kulturverksamhet, samverka med föreningsliv samt följa och främja demokratiutvecklingen i Haninge. Nämnden ansvarar för bibliotek, kulturskola, kulturverksamhet, konsthall, konstutställningar och offentlig konst samt verksamhet inom kulturmiljöområdet. I nämndens ansvar ingår även lokalbokning samt stöd och föreningsbidrag till studieförbund och föreningar inom kulturområdet.

Driftbudget

Ekonomisk ram 2020: 83 800 tkr

Förändring från 2019: 1 700 tkr

4.6 Socialnämnden

Utöver vad som stadgas i kommunallag och speciallagstiftning gäller följande för socialnämnden enligt reglementet. Socialnämnden ansvarar för individ- och familjeomsorg, d.v.s. ekonomiskt bistånd, stöd till enskilda samt barn och familjer. Detta omfattar även vård av unga och personer med missbruk enligt socialtjänstlagen och tvångslagarna LVU och LVM. Socialnämnden ansvarar för stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Socialnämnden ansvarar även för familjerättsfrågor, arbetsmarknadsfrågor, alkohol- och tobaksfrågor inklusive serveringstillstånd samt frågor som rör flyktingmottagande. Socialnämnden lämnar även visst bidrag till föreningar.

Driftbudget

Ekonomisk ram 2020: 971 500 tkr

Förändring från 2019: 20 600 tkr

4.7 Stadsbyggnadsnämnden

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för stadsbyggnadsnämnden. Stadsbyggnadsnämnden ansvarar för myndighetsutövning inom områdena detaljplaneläggning, bygglov, byggsamråd samt mätning och kartframställning. Nämnden är också kommunens myndighet i trafikfrågor och huvudman för kommunens gator, parker samt vatten och avlopp. Stadsbyggnadsnämnden har även det samlade ansvaret för arkitekturen i kommunen.

Driftbudget

Ekonomisk ram 2020: 153 500 tkr

Förändring från 2019: 3 300 tkr

4.8 Äldrenämnden

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för äldrenämnden. Äldrenämnden ansvarar för kommunalt finansierad vård och omsorg till personer över 65 år och äldre vad gäller hemtjänst, dagverksamhet, korttidsboende/växelvård och särskilt boende.

Äldrenämnden ansvarar för samordningen av tillgänglighetsanpassningsarbetet i kommunen. Äldrenämnden ska tillsammans med andra nämnder och styrelser verka för att de äldre har tillgång till ändamålsenliga bostäder.

Driftbudget äldrenämnden

Ekonomisk ram 2020: 846 200 tkr

Förändring från 2019: 34 100 tkr

4.10 Kommunala bolag: Tornberget AB och Haninge Bostäder AB

Haninge kommun har två helägda bolag. Haninge Bostäder AB är kommunens bostadsbolag, som äger och förvaltar det kommunägda bostadsbeståndet. Tornberget AB äger och förvaltar kommunens verksamhetslokaler för skolor, fritidsverksamhet, äldreomsorg med mera. Kommunfullmäktiges grundläggande uppdrag till bolagen ges i form av bolagsordningar och ägardirektiv. Bolagen ska i sin verksamhet bidra till den samlade måluppfyllelsen genom att arbeta för att nå kommunfullmäktiges mål samt följa program, planer och principbeslut.

Driftbudget

Kommunfullmäktige avdelar inga särskilda driftmedel till bolagen. Kostnader täcks av bolagens intäkter.

5 Investeringsbudget för 2020 och plan för 2021-2023

Kommunen står inför omfattande investeringsbehov. Inom den närmaste 10-årsperioden finns behov av investeringar på ca 13 miljarder kronor. Kommunens ökade investeringsbehov består huvudsakligen av investeringar i nya skolor och förskolor men också av reinvesteringar. Investeringar kan självfinansieras genom uppnådda resultatöverskott eller finansieras genom upplåning. Ökad upplåning leder till ökade kapitaltjänstkostnader och ett minskat finansiellt utrymme för kommunens verksamheter. Med ett resultat på 2,0 procent och likvida medel från avskrivningar på cirka 220 miljoner kronor kan kommunen och Tornberget självfinansiera investeringarna om motsvarande 320 miljoner kronor per år. Överskjutande investeringskostnader måste finansieras genom upplåning.

För att skapa balans i kommunens ekonomi måste krävs ett långsiktigt arbete för att minska investeringskostnaderna och öka kommunens resultat. En minskning av investeringskostnaderna kan uppnås genom att låta externa aktörer investera i verksamhetslokaler. I föreliggande förslag finns investeringar där det pågår diskussioner med extern part om att bygga och driva verksamhet. Eftersom det ännu inte finns några avtal klara, finns dessa objekt markerade i investeringsbudgeten och ingår i de summerade beloppen. Detta beror på att om kommunen inte kan få någon annan att bygga och driva verksamheten så kommer kommunen, via Tornberget, att bygga lokalerna och kommunen att driva dem. De aktuella objekten är markerade med ”Extern”. I de fall det redan finns avtal med extern aktör finns inte objektet med i investeringsbudgeten.

Planerna för utökat behov av lokaler baseras på kommunens befolkningsprognos. Skulle den förändras så kan också lokalbehovet komma att förändras. Kommunens helägda bolag Tornberget äger och förvaltar de flesta av kommunens verksamhetslokaler. Detta innebär att investeringar som kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen beslutar ska göras i egen regi, kommer att genomföras av Tornberget som då också finansierar investeringen.

För att lokaler över tid ska kunna möta förändrade volymbehov och alternativa användningsområden krävs att byggnader uppförs med beaktande av en långsiktig flexibel användning samtidigt som en hög yteffektivitet beaktas. Detta måste säkerställas i början av investeringsprocessen.

Investeringsprocessen i Haninge kommun har beslutats i fullmäktige. Den bygger på en tydlig ansvarsfördelning mellan beställande verksamhet, utförare (Tornberget) och lokalförsörjningsenheten. I denna process finns inte något tydligt ansvar för en långsiktig flexibel användning av lokalerna. Det finns ett behov av att ta fram en plan, eller standard, i kommunen för hur man kan säkra upp detta behov. En kommunal byggstandard skulle också snabba upp hela investeringsprocessen, minska investeringskostnaderna och kostnaderna för framtida lokalanpassningar. En nackdel med ett sådant förfarande är att beställande verksamhet i mindre grad får sina önskemål tillgodosedda. Vid en avvägning mot kommunens långsiktiga behov av ändamålsenliga lokaler som över tid kan utnyttjas av fler än en verksamhet, överväger det långsiktiga behovet.

I investeringsbudgeten för 2020 uppgår kommunens investeringar till 214,6 mnkr. Där utöver finns lokalinvesteringar på totalt 576,5 mnkr som genomförs av Tornberget. Till detta kommer kommunens VA-investeringar som uppgår till 170,0 mnkr, vilket innebär att den totala investeringsvolymen är 961,4 mnkr.

VA-investeringarna finansieras delvis genom anläggningsavgifter. Kostnaden för VA-investeringarna kommer att finansieras via VA-taxan och kommer inte att påverka det ekonomiska utrymmet för den skattefinansierade verksamheten.

Investeringsbudgetar för nämnderna utformas så att vissa medel avdelas för speciellt angivna objekt medan resterande del ges som en investeringsram. För de speciellt angivna objekten kan inte nämnden omfördela utan kommunfullmäktiges medgivande. Inom den övriga investeringsramen ges nämnden möjlighet att disponera bland övriga i äskandet angivna objekt. Den slutliga investeringsbudgeten för respektive nämnd ska fastställas senast 2019-10-31 i samband med beslutet om Strategi och budget för 2020.

Kommunfullmäktige beslutar om investeringsbudgeten för 2020. Planen för 2021 till 2023 innehåller i princip inte några objektsbundna investeringar förutom de investeringar som igångsätts under 2020 och som löper under flera år. Ramen för investeringar 2021 och 2022, exklusive VA-investeringar, är 1 293,5 mnkr respektive 889,9 mnkr.

Investeringar totalt (Tkr)	2020	2021	2022	2023
Kommunstyrelsen	78 000	66 000	66 000	66 000
Grund- och förskolenämnden	373 000	447 000	402 000	805 300
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	5 000	5 000	5 000	5 000
Idrotts- och fritidsnämnden	113 300	167 800	3 800	3 800
Kultur- och demokratinämnden	36 300	260 700	4 100	3 500
Socialnämnden	9 000	7 000	50 500	4 500
Äldrenämnden	10 000	7 500	5 000	5 000
Stadsbyggnadsnämnden	40 000	40 000	35 000	40 000
Stadsbyggnadsnämnden VA	170 000	165 000	190 000	215 000
Tornberget	126 500	127 500	128 500	129 500
Totalt	961 100	1 293 500	889 900	1 277 600

5.1 Kommunstyrelsen

tkr	Budget tom 2019	2020	2021	2022	2023
Investeringsreserv		60 000	50 000	50 000	50 000
IT-investeringar		15 000	13 000	13 000	13 000
Vattenplan	22 000	2 500	2 500	2 500	2 500
Övriga objekt		500	500	500	500
Totalt		78 000	66 000	66 000	66 000

Kommunstyrelsen ansvarar för lokalförsörjningen och administrerar lokalbanken med avställda lokaler från verksamheten. För att snabbt och effektivt anpassa lokaler för en ny hyresgäst samt för att ha en beredskap för oförutsedda investeringar under året avsätts medel till en investeringsreserv, 60 000 tkr, som kommunstyrelsen disponerar. Investeringsmedlen för vattenplanen gäller insatser för dagvatten till Drevviken.

Kommunstyrelsen ska aktivt arbeta för att få fler utförare att bygga och driva skolor i Haninge.

För övriga objekt som kommunstyrelseförvaltningen äskat erhåller kommunstyrelsen 500 tkr för 2020. Kommunstyrelsen ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2019-10-31.

5.2 Grund- och förskolenämnden

Totalt (tkr)	2020	2021	2022	2023
*Skolor	315 000	340 000	297 000	480 000
*Förskolor	25 000	83 000	64 300	302 600
**Inventarier i samband med ny eller ombyggnation	8 000	2 000	32 700	7 700
***Evakueringar i samband med ny- eller ombyggnation	17 000	14 000	0	7 000
*Sovaltaner	2 000	2 000	2 000	2 000
Inventarier och utrustning, skolor och förskolor	6 000	6 000	6 000	6 000
Totalt	373 000	447 000	402 000	805 300
Varav kommunstyrelsen arbetar med att få extern aktör som bygger och driver verksamheten	0	58 000	65 000	498 300

*) Kommer att finansieras och genomföras av Tornberget

**) Kommer att tilldelas grund- och förskolenämnden i samband med att kommunstyrelsen beslutar om igångsättningstillstånd

***) Kommer att hanteras av kommunstyrelsen i samband med att kommunstyrelsen beslutar om igångsättningstillstånd.

Nedan följer objekt som planeras genomföras under planperioden. När i tiden är markerat med "x". Beloppen ingår in ovanstående sammanställning. Kommunstyrelsen har i uppdrag att arbeta med nedanstående projekt och i de fall det är markerat med "extern" skall kommunstyrelsen arbeta med att få en extern aktör att bygga lokalerna och en extern aktör som driver verksamheten. Innan byggnation av lokaler får starta något objekt så skall kommunstyrelsen besluta om igångsättning samt vid det tillfället avsätta budget till objektet. Maximalt för kommunstyrelsen besluta om belopp som inom den ram som finns i ovanstående sammanställning.

För inventarier och utrustning som grund- och förskolenämnden äskat erhåller nämnden 6 000 tkr för 2020. Grund- och förskolenämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2019-10-31.

Grundskolor	2020	2021	2022	2023
* Utökning Ribbyskolan	x			
* Ribbyskolan, renovering Ribby 2	x	x		
***Evakuering	x	x		
* Ribbyskolan, renovering/nybyggnation idrottshall	x	x		
* Ribbyskolan, renovering Ribby 1				x
* Ny F-9 skola Vega (Dp4) inkl. särskola och allaktivitetshus	x	x	x	
**Ny F-9 skola Vega (Dp4) inkl. särskola och allaktivitetshus, inventarier			x	
**Ny F-6 skola Vega (Dp2) inkl förskola, inventarier	x			
* Ny Runstensskolan F-6 (anm. 1)			x	
Ny F-skola Tungelsta/ Hammar Småbruk (Extern)			x	x
* Kvarnbäcksskolans kök	x			
***Evakuering, Kvarnbäcksskolans kök	x			
* Dalarö skola		x		
Utökad grundskolekapacitet Hermanstorp/Kolatorp F-6 (Extern)				x
* Utökad grundskolekapacitet Jordbro F-9 (anm 2)	x	x	x	x
**Inventarier dito			x	x

*) Kommer att finansieras och genomföras av Tornberget

**) Kommer att tilldelas grund- och förskolenämnden i samband med att kommunstyrelsen beslutar om igångsättningstillstånd

***) Kommer att hanteras av kommunstyrelsen i samband med att kommunstyrelsen beslutar om igångsättningstillstånd

Förskolor	2020	2021	2022	2023
* Ny förskola som ersätter Nytorps fsk.			x	
**Inventarier, fsk. Nytorp			x	
* Ny och utökning av förskolan Hemsö				x
**Inventarier förskolan Hemsö				x
*** Evakuering förskolan Hemsö				x
* Ny förskola, Norrby (Extern)		x		
**Inventarier, ny fsk. Norrby		x		
* Upprustning Mårtensbergs förskola	x			
*** Evakuering Mårtensbergs förskola	x			
*Upprustning förskolan Duvan		x		
***Evakuering förskolan Duvan		x		
Ny förskola Folkparken (Extern)				x
Ny förskola Kolatorp (Extern)				x
Ny förskola Tungelsta/Stav (Extern)				x
Ny förskolan Ribbyängar (Extern)				x

*) Kommer att finansieras och genomföras av Tornberget

**) Kommer att tilldelas grund- och förskolenämnden i samband med att kommunstyrelsen beslutar om igångsättningstillstånd

***) Kommer att hanteras av kommunstyrelsen i samband med att kommunstyrelsen beslutar om igångsättningstillstånd *)

Anm. 1: Runstensskolan kommer att rivas och en nybyggnation sker på samma plats som nuvarande Rustensskolan ligger.

Anm. 2: Kommunstyrelsen arbetar, tillsammans med grund- och förskolenämnden, med att ta fram ett underlag för skolstrukturen i Jordbro inkl årskurserna 7-9.

5.3 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

(tkr)	2020	2021	2022	2023
Inventarier och lokalanpassningar.	5 000	5 000	5 000	5 000
Totalt	5 000	5 000	5 000	5 000

För övriga objekt som gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden äskat erhålls 5 000 tkr för 2020. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2019-10-31.

5.4 Idrotts- och fritidsnämnden

(tkr)	2020	2021	2022	2023
Nyinvesteringar	13 000	1 000	1 000	1 000
Reinvesteringar	17 300	9 000	2 800	2 800
*Utbyggnad av lokaler Lilleken	x			
*Ny simhall i Västerhaninge	x	x		
Totalt	30 300	10 000	3 800	3 800

Lokalinvesteringar

(tkr)	2020	2021	2022	2023
*Utbyggnad av lokaler Lilleken	x			
*Ny simhall i Västerhaninge	x	x		
Totalt lokalinvesteringar	83 000	157 800		

*) Kommer att finansieras och genomföras av Tornberget

Medel för allaktivitetshus i Vega, detaljplan 2, finns inräknat i investeringsbudgeten 2020-2023 som ligger under grund- och förskolenämnden. För övriga ospecificerade objekt som kultur- och fritidsnämnden äskat erhålls 30 300 tkr för 2020. Idrott- och fritidsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2019-10-31.

5.5 Kultur- och demokratinämnden

(tkr)	2020	2021	2022	2023
Investeringsbudget	6 800	2 700	700	700
Totalt	6 800	2 700	700	700

För övriga ospecificerade objekt som kultur- och demokratinämnden äskat erhålls 6 800 tkr för 2020. Kultur- och demokratinämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2019-10-31.

Lokalinvesteringar

(tkr)	2020	2021	2022	2023
* Utbyggnad Haninge kulturhus	x	x		
* Nytt Allaktivitetshus i Jordbro		x		
Totalt lokalinvesteringar	25 000	250 000		

*) Kommer att finansieras och genomföras av Tornberget

Medel för allaktivitetshus i Vega, detaljplan 2, finns inräknat i investeringsbudgeten 2020-2020 som ligger under grund- och förskolenämnden.

Konstnärlig utsmyckning

(tkr)	2020	2021	2022	2023
*Konstnärlig utsmyckning (1 % av lokalinvesteringarna)	4 500	8 000	3 400	2 800
Totalt	4 500	8 000	3 400	2 800

*) Kommer att tilldelas kultur- och demokratinämnden i samband med att kommunstyrelsen beslutar om igångsättningstillstånd för aktuellt objekt

5.6 Socialnämnden

(tkr)	2020	2021	2022	2023
Inventarier och övriga investeringar	4 000	4 500	4 500	4 500
Nytt verksamhetssystem (SNs andel)	5 000	2 500		
Totalt	9 000	7 000	4 500	4 500

För inventarier och övriga investeringar erhåller socialnämnden en investeringsram på 4 000 tkr 2020. Socialnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2019-10-31.

Lokalinvesteringar

(tkr)	2020	2021	2022	2023
* Lokalinvesteringar i gruppbestäder			x	
**Inventarier nya gruppbestäder			x	
Totalt			46 000	

*) Kommer att finansieras och genomföras av Tornberget

**) Kommer att tilldelas socialnämnden i samband med att kommunstyrelsen beslutar om igångsättningstillstånd

Bedömningen är att ökning av antalet lägenheter i särskilt boende bör ske med cirka 6 lägenheter på år och att behovet av lägenhet i servicebostad är större än behovet av lägenhet i gruppbestad. Behovet tillgodoses främst genom inhyring av lägenheter vid nybyggnation.

5.7 Stadsbyggnadsnämnden

(tkr)	2020	2021	2022	2023
Investeringsbudget	40 000	40 000	35 000	40 000
Totalt	58 000	27 000	28 000	28 000

Investeringsområden är vägverksamhet, parkverksamhet, trafikverksamhet och stadsbyggnad.

Stadsbyggnadsnämnden får 40 000 tkr 2020. Stadsbyggnadsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning bland objekten ska fattas senast 2019-10-31. I anslagen ingår medel för cykelplanens genomförande.

VA-investeringar

(tkr)	2020	2021	2022	2023
Reinvesteringar inom VA-verksamheten	140 000	125 000	140 000	155 000
VA-utbyggnader av huvudvattenledningar och detaljplaner	30 000	40 000	50 000	60 000
Totalt	170 000	165 000	190 000	215 000

Totalt erhåller stadsbyggnadsnämnden 170 000 tkr 2020 för VA- investeringar. Stadsbyggnadsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning bland objekten ska fattas senast 2019-10-31. Enligt VA-lagen bokförs inte anläggningsavgifterna som en intäkt på investeringen, utan skuldförs mot VA-kollektivet och tas i anspråk i samma takt som investeringen genomförs.

Anläggningsavgifter finansierar delvis investeringarna.

5.8 Äldrenämnden

(tkr)	2020	2021	2022	2023
Investeringsbudget	5 000	5 000	5 000	5 000
Nytt verksamhetssystem (ÄNs del)	5 000	2 500		
Totalt	10 000	7 500	5 000	5 000

För övriga objekt som äldrenämnden äskat erhålls 5 000 tkr för 2020. Äldrenämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2019-10-31.

5.9 Kommunala bolag: Tornberget AB

(tkr)	2020	2021	2022	2023
Energieffektiviseringsåtgärder	25 000	25 000	25 000	25 000
Reinvesteringar	85 000	86 000	87 000	88 000
Investeringar i tomtmark	16 500	16 500	16 500	16 500
Totalt	126 500	127 500	128 500	129 500

Reinvestering

Reinvesteringar (ombyggnadsinvesteringar) genomförs i fastigheter som ägs av Tornberget och hyrs av kommunen. Investeringarna är nödvändiga ur ett fastighetstekniskt perspektiv och initieras av Tornberget. Innan insats påbörjas ska samråd ha skett med berörd förvaltning och lokalplaneringsgruppen som leds av kommunstyrelseförvaltningen. Kapitalkostnaden för reinvesteringen belastar hyresgästen när ombyggnaden är färdigställd.

Tornbergets fastigheter, tomtmark

Enligt beslut svarar stadsbyggnadsförvaltningen för markskötseln för alla fastigheter på mark ägd av Tornberget där kommunen är hyresgäst. I ansvaret innefattas såväl hårdgjorda som mjuka ytor inklusive utrustning, lekredskap med mera samt ledningar i mark och avser såväl sommar- som vinterskötsel, underhåll och investeringar. Finansieringsansvaret för investeringar i ledningar och mark ska dock ligga på fastighetsägaren och täckas inom ramen för utgående hyra. Tillkommande ytor, ex. skolgård, betalas av berörd nämnd. För insatser för 2020 medges 16 500 tkr efter prioritering av stadsbyggnadsnämnden.

6 Ekonomisk plan 2020-2023

Enligt kommunallagen 6 kap § 5 ska kommunen upprätta en ekonomisk plan för den kommande 3-årsperioden. Med den föreslagna ramen för år 2020 enligt kapitel 4 som grund föreslås den ekonomiska planen för 2021-2023 fastställas enligt nedanstående sammanställning.

Nämnd/styrelse (tkr, löpande pris- och lönenivå)	2020	2021	2022	2023
Kommunstyrelsen	227 700			
Grund- och förskolenämnd	2 012 200			
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	473 700			
Kultur- och demokratinämnden	83 800			
Idrotts- och fritidsnämnden	141 400			
Revisionen	1 600			
Näringsliv- och arbetsmarknadsnämnden	400			
Socialnämnden	971 500			
Stadsbyggnadsnämnden	153 500			
Södertörns överförmyndarnämnd	0			
Södertörns upphandlingsnämnd	0			
Valnämnden	100			
Äldrenämnden	846 200			
Kommunfullmäktiges reserv	25 000			
Finansförvaltningen exkl. finansnetto	92 000			
Uppdrag till kommunstyrelsen att minska kostnaderna för kommunen	- 18 000			
Ej fördelade medel respektive år		92 000	267 000	295 000
Totalt	5 011 100	5 103 000	5 370 000	5 665 000
varav nya medel 2020	221 700			
Investeringar totalt	961 100	1 293 500	889 900	1 277 600
Varav VA-investeringar	170 000	165 000	190 000	215 000
Kommunen investerar	214 600	168 200	163 100	148 500
Uppdrag lokalinvesteringar till Tornberget	576 500	902 300	471 800	415 800
Uppdrag till kommunstyrelsen att extern aktör gör investeringen		58 000	65 000	498 300

Vid en målsättning i resultatet för åren 2021-2023 på 3 procent är utrymmet 92 mnkr för 2021 för respektive år för att täcka pris- och löneökningar, volymökningar och ökade pensionskostnader. För de kommande åren är utrymmet 267 mnkr respektive 295 mnkr. Detta utrymme är för 2021-2023 inte fördelat per nämnd och redovisas under rubriken ofördelade medel respektive år.

För 2021 beräknas skatteintäkter och generella statsbidrag till 5 147 mnkr, en ökning från 2020 med 148 mnkr eller 2,9 procent. Befolkningsökningen från 2019-11-01 till 2020-11-01 bedöms bli ca 1 500 personer. Resultatmålet för 2021 är 157 mnkr, vilket motsvarar 3,0 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.

6.1 Resultatprognos

(miljoner kronor, löpande pris)	Bokslut	Budget	Budget	Budget	Budget	Budget
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Verksamhetens intäkter	1 234	1 260	1 280	1 300	1 320	1 340
Verksamhetens kostnader	-5 661	-5 969	-6 191	-6 298	-6 580	-6 890
Avskrivningar	-93	-80	-100	-105	-110	-115
Verksamhetens nettokostnader	-4 520	-4 789	-5 011	-5 103	-5 370	-5 665
Skatteintäkter och generella statsbidrag	3 686	3 822	3 957	4 080	4 231	4 396
Generella statsbidrag och utjämning	923	1 074	1 142	1 167	1 292	1 431
Verksamhetens resultat	88	107	88	143	152	162
Finansiella intäkter	11	18	18	18	18	18
Finansiella kostnader	-9	-4	-4	-4	-4	-4
Resultat före						
extraordinära poster	91	121	102	157	166	176
Extraordinära kostnader/intäkter						
Årets resultat	91	121	102	157	166	176

6.2 Balansprognos

(miljoner kronor, löpande pris)	Bokslut	Budget	Budget	Budget	Budget	Budget
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
TILLGÅNGAR						
Anläggningstillgångar	2 387	2 617	2 902	3 130	3 373	3 621
Förråd och lager	0	0	0	0	1	2
Likvida medel	944	787	789	791	794	796
Kortfristiga fordringar	612	670	660	620	600	560
S:a omsättningstillgångar	1 556	1 457	1 449	1 411	1 395	1 358
S:A TILLGÅNGAR	3 943	4 074	4 351	4 540	4 768	4 979
SKULDER OCH EGET KAPITAL						
EGET KAPITAL	1 723	1 844	1 946	2 103	2 269	2 445
Avsättningar	461	435	495	565	635	695
Kortfristiga skulder	1 197	978	898	844	906	946
Långfristiga skulder	563	818	1 013	1 028	958	893
S:A SKULDER	1 760	1 796	1 911	1 872	1 864	1 839
S:A SKULDER OCH EGET KAPITAL	3 943	4 074	4 351	4 540	4 768	4 979

6.3 Finansieringsanalys

(miljoner kronor, löpande pris)	Bokslut	Budget	Budget	Budget	Budget	Budget
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Den löpande verksamheten						
Årets resultat	91	121	102	157	166	176
Avskrivningar	93	80	100	105	110	115
Förändring pensionsskuld	66	30	60	70	70	60
Övriga ej likviditetpåverkande kostnader	-4	0	0	0	0	0
Ökning/minskning kortfristiga fodringar	87	0	0	0	0	0
Ökning/minskning kortfristiga skulder	228	0	0	0	0	0
Kassaflöde löpande verksamhet	560	231	262	332	346	351
Investeringsverksamheten						
Investeringar	-450	-414	-385	-333	-353	-364
Exploateringsverksamhet		-150	-150	-93	0	0
Kassaflöde investeringsverksamhet	-450	-564	-535	-426	-353	-364
Finansieringsverksamhet						
Ökning/minskning skuld	4	255	195	15	-70	-65
Ökning/minskning långfristig fodran	-5	0	0	0	0	0
Övriga tillförda medel VA-verksamhet	50	80	80	80	80	80
Kassaflöde finansieringsverksamhet	49	335	275	95	10	15
Årets kassaflöde	160	2	2	1	3	2

7 Regler för ekonomi- och verksamhetsstyrning

7.1 Intern kontroll

Den interna kontrollen syftar till att mål och beslut som fattats av fullmäktige kring verksamhetens ändamålsenlighet och styrning säkerställs. Rapporter och information om ekonomi och verksamhet ska vara tillförlitlig. Verksamheterna ska vara kostnadseffektiva. Tillämpliga lagar, föreskrifter och policys ska följas. Intern kontroll kan sägas vara en kontroll att kontroller görs samt att rutiner finns och följs. Intern kontroll är ett verktyg både för att kunna styra och för kontroll och tillsyn.

Fullmäktige har fastställt ett reglemente för intern kontroll (2013). I reglementet beskrivs ansvarsfördelningen mellan kommunstyrelse, nämnd, bolag och förvaltningar. Respektive nämnd är ansvarig för att den interna kontrollen fungerar samt att regler och rutiner utarbetas, efterlevs och följs upp. Krav ställs på att varje nämnd ska göra en riskanalys som grund för sin interna kontrollplan. Internkontrollplanerna ska innehålla mätbara kontrollmoment. Planen är ettårig och ska fastställas av respektive nämnd. Internkontrollplanerna ska följas upp och återrapporteras till nämnd. Till reglementet finns riktlinjer som förtydligar och anger hur olika moment ska göras.

Reglementet för intern kontroll finns på kommunens webbsida tillsammans med övriga styrdokument.

7.2 Konkurrensutsättning genom upphandling eller kundval

Konkurrens är ett verktyg för att få ut mesta möjliga service för kommunens resurser. Det innebär att systematiskt pröva om andra än kommunen själv kan driva en offentligt finansierad verksamhet med samma eller bättre kvalitet till samma eller lägre kostnader. Det kan också bidra till en ökad valfrihet för medborgare och kunder. Undantag är uppgifter som omfattar myndighetsutövning och verksamheter som enligt gällande lagar inte kan konkurrensutsättas. Det finns även vissa kommun interna gemensamma tjänster som alltid ska tillhandahållas av kommunen (se kapitel 7.3).

Konkurrensneutralitet ska råda mellan interna resultatenheter och externa utförare. En huvudprincip är att interna resultatenheter som konkurrerar med externa producenter (privata, kooperativa eller föreningsdrivna) ska ha samma förutsättningar och villkor som dessa. Inga fria nyttigheter ska finnas. Därför har interna tjänster prissatts och kostnader fördelats. Den verksamhet som använder tjänsten ska bära kostnaden. Kommunen använder två former av konkurrens:

- Upphandling
- Kundvalssystem (LOV) eller pengsystem

Upphandling

Södertörns upphandlingsnämnd har genom verksamheten Upphandling Södertörn det övergripande ansvaret för genomförandet av upphandlingar samt att detta sker i enlighet med gällande lagar och antagna styrdokument. Upphandlingsverksamheten ska genomföras professionellt och leda till goda affärer till nytta för kommunens verksamheter och medborgare. Upphandling sker genom samverkan mellan verksamheten och Upphandling Södertörn där båda parterna bidrar med sina respektive kompetenser. Vid upphandling ska kommunens verksamheter och Upphandling Södertörn tillsammans sträva efter att integrera ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensioner för att främja en hållbar utveckling.

I syfte att bli en starkare köpare och därigenom skapa möjligheter för ekonomiskt och kvalitativt bättre affärer ska Hanninge kommuns upphandlingar inte bara samordnas internt utifrån en helhetssyn utan även, där så bedöms som möjligt av Upphandling Södertörn, samordnas med såväl egna kommunala bolag som med Nynäshamns kommun och dess kommunala bolag. Även samordning med andra kommuner eller bolag på Södertörn är positivt.

Kommunen har genom upphandling Södertörn tecknat ramavtal med leverantörer inom många områden. Syftet med att ingå ramavtal och övriga avtal är att säkerställa leverans av de varor och tjänster som behövs i verksamheten. Leverans ska ske med rätt kvalitet med hänsyn till miljö och till ett bra pris med tydliga villkor för leverans, garanti och reklamation. Om det finns ett gällande avtal för det aktuella inköpsbehovet ska beställning/avrop ske från det avtalet. En hög grad av köp från avtal (avtalsstrohet) visar på att kommunen är en trogen köpare och genom att kunna visa har vi skapat möjligheter för att göra bättre framtida affärer och en god cirkel skapas. Upphandlade avtal, ramavtal och övriga avtal, finns tillgängliga i en avtalsdatabas som återfinns via

intranätet. Det finns inte ramavtal eller övriga avtal som täcker alla behov. I de fall där avtal saknas har därför förvaltningarna rätt att genomföra direktupphandlingar. Riktlinjer för hur direktupphandling genomförs och återrapporteras finns på intranätet och i gällande styrdokument.

Mellan kommunerna har det arbetats fram ett basutbud av varor, tjänster och entreprenader som Södertörns upphandlingsnämnd genom Upphandling Södertörn får i uppdrag att säkerställa. Genomförande och vidmakthållande av basutbudet ingår i grundavgiften för Haninge respektive Nynäshamns kommun. Utöver basutbudet finns det fortlöpande behov av genomförande av upphandlingar, exempelvis behov till en specifik förvaltning eller verksamhet inom en förvaltning av exempelvis varor, tjänster eller entreprenader. Dessa behov ska bära sina egna kostnader för upphandling. Sådana behov kan exempelvis avse upphandling av byggentreprenader för ny-, om- eller tillbyggnad, köp av verksamhetsdrift, specifika konsultinsatser, lokalvård, köp av IT-stöd och IT-system, enstaka köp av inventarier eller köp av investeringsliknande karaktär eller andra verksamhetsspecifika behov. Kostnader för genomförande av dessa upphandlingar är inte inkluderade i den årliga avgiften och kommer således att debiteras verksamheten i separat ordning.

Kundvals-system (LOV) eller pengsystem

En konkurrensform är kundval eller valfrihetssystem. Konkurrensen sker mellan olika utförare oavsett om de är kommunala eller privata. Det handlar om tjänster och verksamheter som är individrelaterade, t.ex. förskola, grundskola, äldreomsorg samt handikappomsorg. Det är den enskilde individen eller kunden som väljer utförare av tjänsten. Kundvals-system kan ske med eller utan checkar. Lag om valfrihetssystem (LOV) reglerar vad som ska gälla för de kommuner och landsting som vill konkurranspröva kommunala och landstingskommunala verksamheter genom att överlåta valet av utförare av stöd, vård- och omsorgstjänster till brukaren eller patienten. Vid upphandling enligt LOV är priset fastställt på förhand och utförare konkurrerar med kvalitet. Haninge tillämpar LOV i till exempel hemtjänst för äldre och inom socialtjänsten. Ett system med elevpeng fastställd årligen av fullmäktige tillämpas för förskolor och grundskolor.

Elempeng 2020

Kommunfullmäktige fastställer årligen elevpengen till förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och grundskola i samband med beslut om Mål och budget. Syftet med elevpengen är att ge förutsättningar för ökad konkurrens och möjlighet till valfrihet för eleverna. Elevpengen omfattar för- och grundskoleverksamhet, oavsett huvudman, som har inskrivna elever från Haninge kommun. Internationella skolor omfattas också av elevpengen.

Prognosen för hur många barn/elever som beräknats inom respektive verksamhet är ett årsgenomsnitt baserat på kommunens befolkningsprognos, vilken ligger till grund för den budgetram som tilldelas grund- och förskolenämnden. Om antalet barn och elever blir fler än prognostiserat utgår ytterligare volymkompensation till grund- och förskolenämnden. Om barn och elevantalet omvänt blir lägre än prognosen ska grund- och förskolenämnden återlämna motsvarande anslag till kommunfullmäktige.

För 2020 fastställs medanstående elevpeng och en jämförelse med elevpengen för 2019 enligt tabell nedan. I elevpengen ingår inte de specialdestinerade statsbidrag som finns att söka i syfte att öka lärartätheten och minska klasserna i lågstadiet. Det riktade strukturbidraget för nyanlända är utöver den ordinarie elevpengen och betalas ut enligt gällande regler.

Tabell Elevpeng 2020

Verksamhet	Elevpeng 2020 (kr)	Förändring i % jmf 2019		Föräldraavgift (kr)	Prognos Volym
		Elevpeng	Grundbidrag		
Pedagogisk omsorg					
1-3 år	109 162	1,6%	1,6%	10 840	159
4-5 år	92 823	1,6%	1,6%	8 130	98
6-9 år	37 519	1,6%	1,6%	6 150	
Förskola					
Allmän förskola	30 372	0,8%	1,6%	2 033	25
1-3 år	128 389	0,8%	1,6%	10 840	3 088
4-5 år	121 487	0,8%	1,6%	8 130	2 427
Fritidshem					
6-9 år	45 056	3,0%	1,6%	6 150	4 486
Grundskola					
År F-6	71 458	3,7%	1,6%	0	8 597
År 7-9	92 053	1,4%	1,6%	0	3 418
Strukturbidrag					
Nyanlända	98 500				396
Nattomsorg	56 766	1,6%	1,6%	Se förskola	

Beloppen redovisas i kronor och avser ersättning för helår.

Elevpengen består av två delar: *lokalersättning* och *grundbidrag*. Lokalersättningen baseras på kommunens genomsnittliga självkostnad för lokaler inom respektive verksamhetsform. Grundbidraget är den del av elevpengen som finansierar verksamheten exklusive lokaler. Eftersom grundbidraget är den del av ersättningen som går till verksamhet, redovisas förändringen jämfört med föregående år särskilt i tabellen ovan.

Grund- och förskolenämnden utbetalar elevpengen med 1/12-del varje månad. Om familjedaghem eller förskola själv tar in föräldraavgift, reduceras beloppen enligt avgiftskolumnen i tabellen ovan.

Momskompensation på 6 procent baserad på elevpengen, alternativt 18 procent på lokalkostnaden och 5 procent på övriga kostnader, tillkommer till huvudman annan än kommunen. Denna momskompensation återsöker kommunen vilket gör att det blir konkurrensneutralt. För enheter i egen verksamhet görs ett administrationsavdrag från elevpengen för att finansiera den centrala administrationen. För andra anordnare ligger således ersättning för administration i den elevpeng som utbetalas.

Till huvudman annan än kommunen som startar ny verksamhet i nybyggda lokaler i kommunen, tillkommer högst 6 000 kr per elev och år för barn i förskola och grundskola. Tillägget betalas ut i fem år. Om kommunens genomsnittliga kostnad för egna lokaler inom respektive verksamhet ökar mer än konsumentprisindex reduceras tillägget med motsvarande.

För barn i behov av särskilt stöd gäller att det till ansökan om ersättning ska biläggas underlag som styrker barnets/elevens behov. Om stöd beviljas upprättas ett beslut individuellt för varje barn/elev mellan anordnaren och kommunen. Ersättningen ligger utanför elevpengen.

Skolskjuts genom SL:s linjetrafik (eller motsvarande) omfattas inte av elevpengen, ej heller skolskjuts anordnad genom entreprenad (skolbuss, taxi, båt).

Grundsärskolans tilläggsanslag ligger utanför elevpengen.

7.3 Interna resultatenheter

Enligt kommunallagen har nämnderna det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde. Därför ska varje nämnd se till att det finns tydliga ansvars- och befogenhetsfördelningar i verksamheten. Respektive nämnd beslutar om resultatenheter ska inrättas samt hur resultat för enskilda resultatenheter ska hanteras mellan åren. En resultatenhet är organisatoriskt samt budget- och verksamhetsmässigt avgränsad från andra enheter. Chef för resultatenhet ansvarar för enhetens samlade resultat för verksamhet, kvalitet och ekonomi. Resultatenheter är inte fria att köpa vissa kommungemensamma tjänster var de vill, utan måste beakta koncernnyttan i interna kommungemensamma tjänster (se nedan). Resultatenheter har däremot möjlighet att påverka omfattning och kvalitet på de tjänster de köper inom ramen för interna överenskommelser för service och stöd.

De gemensamma tjänster som ska handlas internt inom kommunen är:

- IT-utveckling, drift och förvaltning
- Ekonomiadministration inklusive påminnelser av obetalda fakturor, krav och inkassohantering
- Upphandling
- Personaladministration inklusive lönehantering
- Information och kommunikation
- Telefonväxel, reception och post
- Vaktmästeri och fordonshantering
- Tryckeri (om inte ramavtal finns)
- Verksamhetslokaler

Interna överenskommelser mellan kommunstyrelseförvaltningen och övriga förvaltningar tecknas och följs upp. Avtalen definierar bland annat de interna tjänsternas omfattning och kvalitet samt internpriset.

7.4 Lokalfrågor

Roller och ansvar

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för lokalförsörjningsfrågor. Varje nämnd och förvaltning samt Tornberget har ett ansvar för att ständigt hålla frågan om ett effektivt lokalutnyttjande aktuell. I detta ansvar ingår att vid behovs- och verksamhetsförändringar noga särskilt tillvarata varje möjlighet till att minska lokalkostnaderna och ytterligare effektivisera samt om möjligt samutnyttja lokalutnyttjandet.

Idag ägs och förvaltas större delen av kommunens verksamhetslokaler av kommunens fastighetsbolag, Tornberget. Tornbergets huvuduppgift är att tillgodose kommunens behov av verksamhetslokaler och svara för byggprocessen efter beställning från kommunen.

Kommunstyrelseförvaltningen ansvarar på kommunstyrelsens uppdrag för samordningen av kommunens lokalbehov. Kommunala lokaler som inte används tillförs kommunens gemensamma lokalbank. Lokalbanken finansieras genom ett påslag på maximalt två procent som läggs på hyran för samtliga lokaler.

Lokalresursplanering och nyanskaffning av lokaler

I planeringen av nya lokaler krävs en effektiv lokalplaneringsprocess. Det är särskilt viktigt att de ekonomiska konsekvenserna av utbyggnaderna tidigt kan belysas och att processen stödjer frågor om delaktighet, styrning och kvalitet i beslutsunderlagen. Utgångspunkt för en effektiv lokalplaneringsprocess är lokalresursplanen, vilken tas fram varje år i samband med budgeten och som innehåller varje enskild förvaltnings behov av lokaler för såväl pågående som kommande planerad verksamhet. Tornberget ska vara behjälplig att ta fram kostnadskalkyler för investeringarna. Respektive nämnd tar upp lokalbehovet i sin kommande investerings- och driftbudget. I underlaget till nämnden ska också ingå en redovisning av verksamhetens förändrade kostnader i övrigt. Det är viktigt att ha en mycket god framförhållning för att denna process ska fungera. För att tydliggöra beslutsordning, roller och ansvar kring anskaffningen av nya lokaler har kommunfullmäktige beslutat om en modell för investeringsprocessen i kommunen. Rutin för att följa investeringsprocessen ska tas fram.

Investeringsprocessen

I modellen för investeringsprocessen har arbetet med investeringsprojekt delats in i fem skeden (lokalresursplanskede, programskede, förprojekteringsskede, projekteringsskede och byggskede).

Lokalresursplanskedet består av det arbete som lokalförsörjningsenheten och förvaltningarna löpande gör för att kartlägga framtida lokalbehov. Övriga fyra skeden initieras av politiska beslut vilka normalt ska fattas i samband med den årliga budgetprocessen. Lokalförsörjningsenheten har ett övergripande ansvar för programskedet och Tornberget har ett övergripande ansvar för processen från och med förprojekteringskedet fram till och med färdigställandet. Om ett lokalbehov ska lösas genom inhyrning eller genom att privata intressenter ska bygga och driva verksamheten ska detta normalt beslutas innan programskedet startas.

Avställning av lokaler

Nämnderna har rätt att ställa av lokal eller del av lokal, där hyresgästen slipper fortsatt kostnadsansvar, vid varje kvartalsskifte med minst tre månaders framförhållning. Vid avställning av del av lokal ska denna utgöra en avskild eller enkelt avskiljbar del av lokalen som är möjlig att upplåta till annan hyresgäst. Bedömningen avgörs från fall till fall av kommunstyrelseförvaltningen i samråd med respektive förvaltning.

Inhyrning av lokal

Förslag till inhyrning av ny lokal anmäls alltid till kommunstyrelseförvaltningen, enheten för lokalförsörjning på ekonomiavdelningen, som ansvarar för förhandlingen med hyresvärden. I kommunstyrelsens delegationsordning finns det reglerat vem som får besluta om inhyrning av lokaler.

Anpassning i lokaler som ägs av Tornberget

Vid större anpassningar ska samma hantering gälla som för beställning av ny lokal (se ovan). Huvudprincipen är även här att beställande förvaltning och nämnd har den framförhållningen att beslut om nya lokaler tas i samband med den årliga budgetprocessen. Vid mindre anpassningar som kan behöva göras löpande gäller att om bedömd kostnad överstiger 3 basbelopp ska detta redovisas som en investering som höjer hyran. Kapitalkostnaden och eventuella förändrade driftkostnader belastar sedan beställande nämnd från tidpunkten för färdigställande. För anpassningar under 3 basbelopp ska normalt kostnaden redovisas hos beställaren på driftbudgeten. Beställning till Tornberget under 3 basbelopp görs av berörd förvaltning medan beställningarna som överskrider 3 basbelopp ska godkännas av lokalförsörjningschef på kommunstyrelseförvaltningen.

Reinvesteringar i byggnader

Investeringar i fastigheter som ägs av Tornberget och som är nödvändiga ur ett fastighetstekniskt perspektiv eller där rationaliseringar i byggt teknik kan uppnås initieras av Tornberget. Innan insats påbörjas ska samråd ha skett med berörd förvaltning. Kapitalkostnaden för reinvesteringen belastar hyresgästen när ombyggnaden är färdigställd. Större reinvesteringar som Tornberget initierar ska tas upp i den årliga budgetprocessen.

7.5 Delegationsordning och attestreglemente

För en fungerande intern kontroll och styrning är det viktigt att det finns fungerande och kompletta delegationsordningar för varje nämnd. Ansvar för kommunens verksamheter ligger på nämnd/styrelse. Genom att delegera ansvaret ut i tjänstemannaorganisationen, utförs arbetsuppgifterna på rätt nivå och på rätt sätt av dem som arbetar i verksamheten. Varje nämnd måste se över och uppdatera sin delegationsordning årligen.

I kommunens attestreglemente och dess tillämpningar anges vilka som får beslutsattestera, vad attest innebär och vilka beloppsgränser som finns för beslutsattestanter. Den som själv har konsumerat, använt, tagit en vara eller tjänst i bruk får inte beslutsattestera fakturan. Beslutsattestant ska ha kompetens för uppgiften samt ha ansvar för den budget som ska debiteras.

Varje år upprättar respektive nämnd en aktuell attestförteckning, där det framgår vilka som har beslutsattest enligt attestreglementet samt vem som ersätter ordinarie attestant vid dennes frånvaro. Attestförteckningen ska vara anpassad till nämndens organisation och modell för ekonomisk styrning.

Attestreglemente och dess tillämpning finns på kommunens webbsida bland styrdokument.

7.6 Drift- och investeringsbudget

Driftbudget

Kommunen budgeterar med ett resultat om minst två procent av skatteintäkter och generella statsbidrag enligt rekommendationer från Sveriges Kommuner och Landsting. Resultatmålet är en nivå som Sveriges Kommuner och Landsting rekommenderar för att kommunen ska behålla värdet på sina anläggningstillgångar, möjliggöra

självfinansiering av investeringar och för att ha en marginal för oförutsedda kostnadsökningar eller intäktsminskningar.

När kommunfullmäktige fattat beslut om budgetramar har respektive nämnd i uppgift att upprätta en detaljbudget uppdelad på intäkter och kostnader. Det ingår i nämndernas uppdrag att utveckla sin verksamhet utifrån sin budget och att anpassa sin verksamhet till ändrade förhållanden. Respektive nämnd ska ha en egen reserv för att kunna parera volymförändringar och oförutsägbara merkostnader. Reserven disponeras av nämnden som beslutar om och när reserven ska användas.

Nämndens detaljbudget (Strategi och budget) beslutas av nämnden senast den 31 oktober. Därefter ska verksamheternas detaljbudget läggas in i budgetverktyget. Kommunens hela budget ska vara registrerad och avstämd i ekonomisystemet senast 31 januari. Kommunens budget är drift- och investeringsbudget som finns totalt för hela kommunen och per nämnd. Driftbudgeten avser löpande kostnader och intäkter (nettoförbrukning) och ska budgeteras ner på enhets-/ansvarsnivå.

Kommunens nämnder har ett ekonomiskt ansvar som sträcker sig längre än det enskilda budgetåret. Grundprincipen är att nämnderna för med sig hela över- eller underskott till kommande verksamhetsår. Detta under följande förutsättningar:

- Fullmäktige anser att resultatöverföringen är rimlig relaterat till hur nämndens överskott eller underskott har uppstått.
- Om en nämnds överskott ska föras över till nästa års nämndbudget, ska kommunen minst ha motsvarande ekonomiska utrymme i kommunens totala budget.
- Resultatöverföring från föregående år får inte tas i anspråk eller belasta i kommande års budget förrän beslut om resultatöverföring fattats av fullmäktige.
- Beviljad resultatöverföring (överskott) får inte användas för verksamhet som bidrar till att nämndens rambehov ökar kommande år.
- Beviljad resultatöverföring (överskott) ska användas på ett sätt som bidrar till effektiv verksamhet och resursanvändning samt till uppfyllelse av fullmäktiges mål.
- Överskott från driftbudgeten för innevarande och tidigare år får inte användas till investeringar.
- Om en nämnd har underskott ska detta återbetalas, d.v.s. belasta nämndens budget, under kommande år. Maximalt antal år att dela upp underskott är tre år, efter beslut fattat av fullmäktige.

Eftersom budgetramarna utgör gräns för kommunens ekonomiska resurser kommer tilläggsanslag under innevarande budgetår i princip inte att beviljas. Det gäller både drift- och investeringsbudget.

Investeringsbudget

Kommunens investeringsbudget fördelas per nämnd och ligger till grund för sådana inköp som redovisningsmässigt betraktas som materiella anläggningstillgångar. Varje nämnd beslutar själv vilka investeringsmedel som ska äskas och hur investeringsbudgeten ska fördelas om inte kommunfullmäktige beslutat annat. Budgeten kan vara riktad till specifika investeringsprojekt eller som en gemensam budgetpost. Varje projekt som får investeringsmedel tilldelas ett projektnummer som alltid ska användas när kostnader och intäkter för investeringen.

Materiell anläggningstillgång

Inköp i Haninge kommun är en materiell anläggningstillgång och därmed en investering, när den uppfyller samtliga av följande kriterier:

- Den är avsedd för stadigvarande bruk.
- Den har en nyttjandeperiod på minst tre år.
- Den är värdehöjande för verksamheten.
- Anskaffningsvärdet överstiger 25 000 kr (exkl. moms).

Exempel på materiella anläggningstillgångar är mark, verksamhetsfastigheter, maskiner, inventarier, möblemang, utrustning och bilar.

Alla inköp avseende denna typ av varor som uppfyller kriterierna ovan, ska hanteras som materiell anläggningstillgång. Uppfylls inte kriterierna ska inköpet belasta driften, dvs. kostnadsföras direkt.

Exempel på inventarier som inte uppfyller samtliga kriterier för att kunna klassas som anläggningstillgångar är Ipad, Chromebooks och bärbara datorer eftersom de inte bedöms ha en livslängd på mer än tre år. Inköp av dessa ska därför redovisas på driftsbudgeten.

I kommunen ska investeringsbudget för inköp som uppfyller kriterierna ovan finnas. Om investeringsbudget inte finns måste inköpet ändå bokföras som en investering, dvs. som materiell anläggningstillgång, det får inte belasta driften. Om investeringsbudget saknas eller är förbrukad, men verksamheten ändå bedömer att de behöver köpa en anläggningstillgång måste det finnas ett prognostiserat överskott i driftbudgeten motsvarande hela investeringens storlek.

Flera inköp av mindre värde ses som en investering om ett naturligt samband finns. Naturligt samband avser ett funktionellt eller fysiskt samband mellan inköpen. Kriterierna avseende stadigvarande bruk, nyttjandeperiod och värdehöjning ska vara uppfyllda. Exempel på naturligt samband är om nya möbler köps in till ett rum och inköpskostnaderna tillsammans överskrider beloppsgränsen.

Kapitaltjänstkostnader - Avskrivning och ränta

Anläggningstillgångar har i de allra flesta fall en begränsad nyttjandeperiod och ska skrivas av linjärt under denna period. Kommunen införde under 2015 komponentavskrivning för tillämpliga delar, främst byggnader, vägar och markanläggningar vilket innebär att olika komponenter inom en anläggning skrivs av med olika avskrivningstider.

En investering belastar verksamhetens driftsresultat med en månatlig kostnad i form av avskrivning under hela nyttjandeperioden. Verksamhetens drift belastas även för investeringen i form av internränta. Avskrivning och internränta utgör tillsammans kapitaltjänstkostnad. En investering medför därför alltid ökade driftkostnader under nyttjandeperioden. Vid beslut om investering ska kapitaltjänstkostnaden därför alltid kalkyleras och beaktas i driftbudget under hela nyttjandeperioden.

7.7 Förvaltningsledningens rapporteringsskyldighet

Förvaltningschefen ansvarar inför sin nämnd att budgeten hålls och är skyldig att skyndsamt rapportera ekonomisk obalans inom förvaltningens verksamheter till nämnden. Om prognosen för året visar på underskott ska åtgärdsförslag med besparingar eller omprioriteringar omedelbart tas fram och redovisas för nämnden som fattar beslut om åtgärder. Det ska tydligt framgå vilka åtgärder som kommer att vidtas, vilken kostnadsbesparing eller intäktsökning som kommer att genereras samt när den ekonomiska effekten kommer att få genomslag i utfallet. Information om obalans samt åtgärdsplan ska skickas till kommunstyrelsen för kännedom.

För resultatenheter, avdelningar eller motsvarande inom nämndens ansvarsområde där budget överskrids ska ansvarig förvaltningsledning vidta motsvarande åtgärder som krävs för att återställa en budget i balans.

7.8 Uppföljning och återrapportering

Uppföljning och åtgärder är en viktig del i styrningen och en förutsättning för decentralisering av ansvar och befogenheter.

Eftersom målet med den kommunala verksamheten är att tillhandla hålla tjänster av god kvalitet och använda befintliga resurser effektivt måste styrningen ha en helhetssyn på ekonomi, prestationer och kvalitet.

Kommunstyrelsen fattar beslut om när nämnderna ska lämna sina verksamhetsuppföljningar till kommunstyrelseförvaltningen. Respektive förvaltning ska följa kommunstyrelsens tidplan och anvisningar. Fullmäktiges Mål och budget följs upp löpande under ett verksamhetsår:

- Månadsbokslut görs alla månader utom januari och juli. Dessa uppföljningar har störst fokus på ekonomisk uppföljning, prognos samt risk och känslighetsanalys, men bör även omfatta viss analys av de ekonomiska förutsättningarna i förhållande till verksamheterna.
- Nämnderna följer upp och rapporterar fullmäktiges mål och uppdrag tre gånger per år, delårsuppföljning 1 per april, delårsuppföljning 2 per augusti och i nämndens årsredovisning.

- Utökat månadsbokslut för kommunen upprättas per 30 april. Denna uppföljning har störst fokus på ekonomisk uppföljning, prognos samt risk och känslighetsanalys, men bör även omfatta viss analys av de ekonomiska förutsättningarna i förhållande till verksamheterna. Utökningen jämfört med ett vanligt månadsbokslut består i sammanfattning av nämndernas och kommunstyrelsens utfall och prognos för investeringar samt avstämd balans- och resultaträkning för kommunen (ej sammanställd redovisning för hela koncernen, ej kassaflödesanalys och noter).
- Kommunens lagstadgade delårsrapport görs en gång årligen (per den 31 augusti). Fullmäktiges Mål och budget följs upp och analyseras, vilket innebär att uppföljningen omfattar både ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat. Prognoser samt risk- och känslighetsanalyser avseende ekonomiskt resultat och uppfyllelse av fullmäktiges mål görs. Delårsrapporten per augusti ska uppfylla kraven i lagen om kommunal redovisning för delårsrapporter.
- Årsredovisningen omfattar uppföljning och analys av ekonomi och verksamhet för verksamhetsåret. Krav om kommunernas upprättande av årsredovisning finns i lagen om kommunal redovisning och i kommunallagen. Det ekonomiska resultatet sammanställs och analyseras, jämförelser görs med föregående års budget och utfall, eller målvärde om det gäller en indikator. Bedömningar görs om fullmäktiges mål har uppfyllts eller inte.
- Utöver ovanstående kan fullmäktige eller kommunstyrelse ge nämnder i uppdrag att göra särskilda uppföljningar och utvärderingar som ska rapporteras.
- Till ovanstående skall respektive nämnd följa upp den löpande verksamheten baserat på åtgärder definierade i den politiska plattformen. Rutiner för detta skall tas fram av kommunstyrelsen och fastställas i respektive nämnds Strategi och budget.

På individuell nivå sker resultat- och målsamtal. Detta sker under första kvartalet årligen i ett samtal då medarbetarens insatser relateras i förhållande till uppsatta mål.

Bilaga 1 Resultatindikatorer och informationsmått för fullmäktiges mål EJ KLAR KOMMER SENARE

Bilaga 2 Förkortningar

Nämnder och styrelser

GFN	Grund- och förskolenämnden
GVN	Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
IFN	Idrotts- och fritidsnämnden
KDN	Kultur- och demokratinämnden
KF	Kommunfullmäktige
KS	Kommunstyrelsen
NAN	Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden
SN	Socialnämnden
SBN	Stadsbyggnadsnämnden
ÄN	Äldrenämnden
SUN	Södertörns upphandlingsnämnd
ÖFN	Södertörns överförmyndarnämnd

Haninge
kommun

136 81 Haninge tel 08-606 70 00 haninge.se